Reino Sepp

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

LAUPÄEVAL, 10 apr. 1976 Nr. 27 (4117)

Teatrihooaja lõpetajad: lavastaja Signe Pinna ja uudismängude autor Arvo Mägi. (Foto Andres Loor)

Teatrihooaeg lõppes

Stockholmi eesti teatrihooaja lõpetas Pinna-Stuudio Södra teatri "Kägelbanani" stuudiolaval kolme etendusega, kus esitati Arvo Mägi kaks lühimängudendit

Järg lk. 7

Sonnenfeldt-doktriin:

USA soodustab ikestust Ida-Euroopa alal?

WASHINGTON (VES) – Valgesse Majja, välisministeeriumi ja Kongressi liikmete büroodesse saabub suurel arvul protestikirju ja järelepäramisi USA poliitika kohta Ida-Euroopas N. Liidu poolt ikestatud rahvaste vabaduspüüdluste küsimuses, sest ameerika ajakirjanike kätte sattunud dokumendi järgi pooldavat välisministeeriumi nõunik Helmut Sonnenfeldt Ida-Euroopa rahvaste leppimist Moskva domineerimisega. Balti rahvusgruppide koostööorgan, Uhendatud Balti Ameerika Komitee on juba esitanud märgukirjad välisministrile ja presidendi eriassistendile

Sensatsioonina mõjuva paljastuse avaldasid kolumnistid Rowland Evans ja Robert Novak, kes on saanud oma valdusse dokumendi, milles üksikasjaliselt kirjeldatakse "instruktsioone", mis USA ambassadooridele korraldatud salajasel kokkutulekul andnud välisministeeriumi nõunik Helmut Sonnenfeldt.

Helmut Sonnenfeldti arvates ei peaks USA soodustama Ida-Euroopa rahvaste iseseisvuspüüdlusi, kuna see tendents võivat põhjustada uue maailmasõja. Rahu säilimise huvides olevat parem, et Ida-Euroopa rahvad senisest täielikumalt lüütuksid N. Vene orbiiti.

Kuna Helmut Sonnenfeldt on välisministri kaudaaegne sõber ja kui nõunik (counselor) omab välisministeeriumis omaette ametisutise (office of counselor), on temal suur mõju välisministeeriumi poliitika kujundamises ja suunamises.

Helmut Sonnenfeldti "doktriini" kohta on ulatuslikult sõna võtnud USA ajakirjandus ja USA Ida-Euroopa poliitika kohta avaldatud palja-

Järg lk. 7

Kõik küsivad: Mis poliitikat ajab Kissinger Brezhneviga? Vaevalt Sonnenfeldt pidas oma ettekannet ilma tema teadmata.

Arstide kokkutulek

Toivo Karneol, Jaan Novek ja Allan Laur. (Foto Lepper).

Eesti arstid kogunesid Stockholmi Arstide Majja Klara Östra Kyrkogatanil kevadiseks kokkutulekuks, mille avas esimees dr. Jaan Novek. Nagu tavaliselt oli esimene pool pühendatud ettekannetele, kus referentideks olid apteeker Toivo Karneol, hambaarst Allan Laur ja med.kand. Jaan Novek.

Toivo Karneol, kes on ühe Euroopa suurima arstimitefirma teenistuses osakonnajuhatajana, käsitles Saksamaal asuva suurettevõtte tegevust, Allan Lauri teaduslik ettekanne puudutas igemepõletikke, kuna hiljem kand. Jaan Olav Novek näitas diapositiive ja jutustas oma kahekuulisest ekspeditsioonist Aafrikasse.

31.500 kr. auhindu teadlasile

Eesti Üliõpilaste Seltsi juures asuv Arthur Puksovi Fond jagas esmakordselt teaduslikku auhindu Eesti vanemat ajalugu käsitlevate uurimuste eest.

Suurim auhindadest, 4500 Kanada dollarit (Rkr. 24.750) määrati auhinnafondi valitsuse poolt professor Arthur Vööbusele Chicagos tema suure, kolmeköitelise ingliskeelse Eesti ajalooteose eest.

Teine auhind, 1200 Kanada dollarit (Rkr. 5400) läks Rootsi, Stockholmis elunevale eesti ajalooteadlasele litsentsiaat Jakob Koitile saksakeelse arhiiviuurimuse eest, mis põhjalikult käsitleb Eestimaa aadli ratsateenistuse korraldust ja personaalregistreid Rootsi aja alguses.

Kolmas auhind 300 Kanada dollari (Rkr. 1350) suuruses anti prof. Peep Rebasele USA-s ingliskeelse lühiuurimuse eest Jüriöö mässu kohta a. 1343. (EPL/EUS)

Fil.lic. Jakob Koit, auhinnasaaja Stockholmis

Läti 12 KZ laagrit

PARIIS (EPL) – Prantsuse telegraafiagentuur AFP annab edasi Pariisis ilmuva ajakirja La Pensée Russe veergudel ilmunud informatsiooni, mille järele praegu asub Läti pinnal 12 nõukogude koonduslaagrit, millistest kaks on reserveeritud naisvangidele ja üks noorsoole alla 18. aasta.

Ajakiri on oma informatsiooni võtnud ühest vene põrandaalusest publikatsioonist.

Neid vangilaagreid administreerib Töö- ja Paranduslaagrite Valitsus, kellele allub ka Riia

Järg lk. 7

Invandrarverket:

EPL ja soome lehed peaksid kuuluma üldpressitoetuse alla

Invandrarverketi juhatuse kõik demokraatlikud parteiesindajad (sotsiaaldemokraadid, centern, folkpartiet ja moderaadid) on asunud seisukohale, et Eesti Päevalehe, Ruotsin Suomalainen ja Finn Sanomat peaksid kuuluma üldise pressitoetuse alla ja nende toetust ei peaks jagama Invandrarverket. Sellest üksmeelsest seisukohast informeeris Invandrarverketi sheff peadikretor Kjell Öberg riigipäeva konstitutsioonikomisjoni, kus arutusel on folkpartieti ja moderaatide esildised, mis taotlevad asja lahendamist samal viisil. Invandrarverketi seisukohta on kommenteerinud pooldavalt mitmed ajalehed.

Invandrarverket märgib oma kirjas, et seisukoha taustaks on riigipäeva üksmeelne otsus sisserändajate- ja vähemuspoliitika kohta, märkides, et "selles püstitatud ühevõrdsuse eesmärk tohis tähendada, et ühtki ajalehte ei eemaldata pressitoetusest ainuüksi sellepärast, et seda antakse välja teises keeles", Kirjas jatkatakse:

Juhtnöörides üles seatud valikuvabaduse eesmärk toob kaasa, et keeleliste vähemuste liikmed peavad võima valida millisel määral nad soovivad sulada rootsi kultuuriliisse identsusse või millisel määral nad soovivad säilitada ja arendada oma päritoluidentsust.

Üldiseks jooneks sisserändajate juures enamuses sisserännumaades on soov omada iseoma ajalehti. Eriti puudutab see rootslasi ja rootsi päritoluga inimesi Põhja-Ameerikas, kes suurte pingutustega on hoidnud elus oma ajalehti läbi mitmete sugupõlvede.

Need, kelle igapäevane töö on sisserändajate ajalehtede juures vaatavad seda tööd sageli mitte kui ülalpidamise teenimisvahendit, nad vaatavad

Järg lk. 7

Viimne foto Tiefist

Käesolev pilt kodumaal 5. märtsil surnud Eesti Vabariigi viimsest peaministrist kodumaa pinnal, nn. Tiefi valitsuse juhist Otto Tiefist on võetud Eesti piiri lähedal asuvas läti Reinaste alevis.

Sinna asus Tief elama pärast pikki kannatusaastaid, milliseid ta ise nimetas "elukooliks". Pilt on võetud enne haigestumist.

Otto Tief maeti 13. märtsil Tallinna uuele Pärnamäe kalmistule, mis asub Pirita jõe ääres.

Matuselisi oli rohkesti ja kalm uppus lilledesse ja pärgadesse.

EPL Küsimus

Laupäeval, 10. apr.

Tavaliselt hästi informeeritud ameerika päevaleht Washington Post avaldas hiljuti tagantjärele andmeid möödunud aasta detsembris Londonis toimunud salajase koosoleku kohta, millest olevat osa võtnud Euroopa riikides akrediteeritud USA suursaadikud. Eesmärgiks olevat olnud suursaadikute informeerimine USA välisministeeriumi vaadetest ja tõekspiamistest Ida-Euroopa suhtes, kusjuures referendina esines välisministeeriumi peanõunik Ida-Euroopa asjades Helmut Sonnenfeldt, üks välisministri Kissingeri lähemaid kaastöölisi ja tema isiklik sõber.

Washingtoni lehe andmetel on Sonnenfeldt kokkutulnud suursaadikutele seletanud, et olevat USA huvides, kui Nõukogude impeerium stabiliseerub ja Moskva esivõim Ida-Euroopa riikides on kindlustatud. Ta avaldas sel puhul ühtlasi kahetsust, et Moskva suhted nende riikidega on ikka veel "ebaorganalised ja ebaloomulikud", mispärast N. Liit peab seal toetuma sõjaväelisele jõule. See asjaolu võivat aga viia kolmanda maailmasõja puhkemiseni. Et olukord on komplitseeritud, seda pidi Sonnenfeldti arvates kinnitama nähe, et "soov vabaneda nõukogude sunnisärgist" on viimasel ajal Ida-Euroopa riikides tugevnenud.

See soov polevat aga välisministeeriumi praeguste poliitiliste juhtide meelest sugugi kohane, ütles Sonnenfeldt. Ta kahetses, et "Nõukogude saamatus võita Ida-Euroopa lojaalsust on viinud õnnetu ajaloolise nurjumiseni". Nimelt seepärast, et Ida-Euroopa olevat "N. Liidu loomuliku geopoliitilise huvi" piirkonnas.

Selles seoses osutas Sonnenfeldt kiitvalt Poolale, kuna see riik olevat saanud üle oma "romantilisest poliitilisest tungist" ja toime tulnud enese alistamisega Moskvale. Hurjutamist sai aga Jugoslaavia, kellele Sonnenfeldt andis nõu ilmutada "vähem tõrksust" Moskva vastu.

Olevat ainult pettekujutlus, kui Belgradi valitsus loodab saada "priisõidupiletit" sõltumatuseks, mis oleks garanteeritud Washingtoni poolt, kinnitas Sonnenfeldt USA välisministeeriumi vaadete ja tõekspidamiste esindajana ameerika suursaadikute salajasel koosolekul Londonis üle kolme kuu tagasi.

Sellel koosolekul avaldatud seisukohad on vahepeal saanud "Sonnenfeldtidoktriini" nimetuse ja sellisena põhjustanud ägedaid vaidlusi nii Ühendriikides kui mitmel pool Euroopas. Tõstab ju see küsimuse, kas USA on tõepoolest Ida-Euroopa juba maha kirjutanud? Igatahes näib tegemist olevat kriisiga ameerika poliitilises elus, Vietnami-sõjast ja Watergate-afäärist saadik nüüd ka ameerika välispoliitika alusteni on jõudnud.

Sonnenfeldti kaudu avaldatud vaadete ja tõekspidamiste tagajärjed võivad olla rasked mitte ainult kommunistlikult ikestatud riikidele Ida-Euroopas, vaid ka Lääne-Euroopale üldiselt. Kui asi on juba niikaugele läinud, et ameerika välispoliitika muretseb Nõukogude huvide eest rohkem kui enese omade eest, siis tekitab see loomulikult muret.

Jääb nimelt mulje, nagu oleks ameerika välispoliitika täiesti unustanud, et maailm koosneb mitte üksnes supervõimudest ja liitudest, vaid ka paljudest suuruse poolest väiksematest, aga siiski tähtsatest poliitilistest ühikutest. Nüüd on "maailma jagamine" suurvõimude vahel veelgi vähem otstarbekohane kui vanasti.

Esiteks seepärast, et N. Liit ei pea üldse kinni mängureeglitest, nagu sellest kõnelevad rohked kogemused tänaseni. Teiseks põhjusel, et Ida-Euroopa ikestatud rahvaid on ikkagi raske manipuleerida mõnesuguste Ida-Lääne vahelistetehingute abil.

Jääb ainult konstateerida, et Sonnenfeldtidoktriini sünd on rohkem kui imelik. Samal ajal kui N. Liit püüab õõnestada Ühendriikide positsiooni Lääne-Euroopas ja õhutab kommunistlikke liikumisi Põhja-Atlandi Liidu liikmesriikides, hakkab üks juhtiv USA-diplomaat Nõukogude hegemoonia eestkostjaks Ida-Euroopas.

Nõnda tekkinud ebamäärane olukord jääb püsima kuni vastuse saamiseni küsimusele, kas USA on tõepoolest juba otsustanud Ida-Euroopat koos tema ikestatud rahvastega maha jätta? President Fordi ja välisminister Kissingeri värskemad avaldused lubavad loota paremat vastust, kuna Sonnenfeldti-doktriin on saanud heaks argumendiks presidendi vastaskandidaatidele praegu toimuvate eelvalimiste käigus.

A. K.

EESTI PÄEVALEHT
Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, I tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46
Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0.
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 215:—
Termin (4 kuud) ... kr. 78:—
Kuu ..... kr. 21:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kuriren Tryckeri AB Eskilstuna 1976

Lea Trepp ja Artur Pihl ühes Mägi "Neli paari" episoodis (Foto Andres Loor).

Otto Tiefi mälestuseks

Kodumaalt saabunud teate järele on seal 5. märtsil lõpetanud oma maise rännaku üks tublimaid Eesti poegi, õigusteadlane ja omaaegne politika tegelane Otto Tief.

Tema kuulus nende meeste hulka, keda tung kõrgema hariduse järele viis kunagisse Venemaa pealinna Peterburisse. Oma õpingute kõrval oli ta seal tegev eesti seltskondlikes ja üliõpilasorganisatsioonides. 1913 a. oli Tief üks korp! Rotalia asutajaid liikmeid Peterburis ja selle esimene esimees. Nagu enamusel tolleaegsetest Eesti haritlastest, tuli ka temal võideldа I Maailmajõjas Vene armee koosseisus. Otto Tiefi sõjamehe teod aga kuuluvad eesti rahvale. Kalevi Maleva kuulsusrikas ajalugu ja Otto Tiefi kui selle juhi sõjamehe võimed on tihedas seoses.

Sõjamehe kutse ei kõitnud teda. Ta pühendas end alale, mille ta oli valinud kõrgema hariduse taotlemisel. Advokaadi töö kõrval sai temast Eesti Maapanga alaline jurisknsult. Oma sõbraliku ja tagasihoidliku iseloomu ning põhjalikkude teadmiste tõttu omal alal, oli ta tunnustatud ja lugupeetud ühiskonnas, kus liikus. Poliitika mehena kuulus ta asunike parteisse. Partei esindajana on ta olnud EV valitsuse liikmeks, kord Töö-ja Hoolekande ja kord Kohtuministrina.

Otto Tief ei ajanud taga välist kuulsust, ega olnud seetõttu kuigi agar parteipolitiilises vehklemises. Eriti peale seda, kui ta omandas Jaanika talu Riisipere vallas. Sealt peale pühendas ta oma vaba aja oma perekonnale ja talule. See oli ilusam ja rahulikum ajajärk tema elus.

Saksa okupatsiooni lõpuperioodil otsisid riigipea ülesandeid täitva prof. Jüri Uluotsaga koostöö seni põranda all tegutsenud, peamiselt asunike partei liikmed. Et markeerida senise lahus tegutsemise lõppu, pidi prof. Uluotsa esindaja asuma nende poolt loodud Eesti Rahvuskomitte esimehe kohale. Oma esindajaks valis prof. Uluota Otto Tiefi, kes pidi ka tulevikus asuma EV valutsuse etteotsva kui peaministri asetäitja. Otto Tief andis oma nõusoleku väga raske südamega ja ainult kohusetundest eesti rahva vastu. See samm tähendas talle kõige selle loovutamist, millele ta oli oma elu pühendanud, nimelt perekonnale ja talule. Tal kui vanal sõja- ja politikamehel oli juba tol korral selge, millega see kurb ajajärk Eesti rahva elus lõpeb. Et see ei olnud ainult vormi täitmine, teavad need kes selle ajajärgu kaasa elasid.

Probleeme oli palju ja neid kuhjus ainult juurde. Lisaks kõigile oli raskeks lõögiks Soome-Vene separatrahu. Esimene teade selle kohta tuli dr. Wendtilt, kes selle oli napsanud kahe Saksa rindeohvitseri omavahelisest jutuajamisest. Eestiga salajast ühendust pidav Soome laevastiku saluure ülem, sellekohalisele otsesele küsimusele vastust ei annud, ega tulnud ka enam kohtamisele. Dr. Helanen, Soome sõdeohvitser Saksa sõjaväe juures Tallinnas ei uskunud seda, kuid ei tulnud tagasi eitava ega jaatava vastusega. Sellest sai ainult üht järeldada, et teade ei olnud ainult tuulest võetud, vaid realiteet. See aga tähendas seda, et plaanid eestlaste, kelle elu ohustatud uue venelaste okupatsiooniga Soome evakueerimiseks olid tühiseks muutunud.

Teiseks mureiks oli, mis saab eesti noortest, kes teenisid Soome sõjaväes. Eestil ei olnud tol ajal puudus meestest, küll aga relvadest. Kallis Otto! Mul on praegu veel silme ees pilt, kus meist üks istus Jüri Uluotsa haiglasängi serval ja teine toolil. Arutlus jätkus nende kahe küsimuse ümber ja venis pikale, kuna polnud võimalust lahenduse leidmiseks. Seisukoha võtmiseks tuli arvatavate võimaluste ja oletuste põhjal asju kaaluda. Nende käsutuses polnud ametmehi realismuste ettevalmistamiseks vaid otustajad pidid ise seda tegema. Seda tegid Sa mulle selgeks haiglast koduteel, kui ma kui noorem ja puberteediaja üle elanud sõjatules, näitasin tihti kannatamatust niisuguste põhjalikkude arutlustepuhul. See on ainult üks mälestuskild pikas ahelas.

Sul tuli läbikäia pikk kannatuste tee. Olid kaua teadmatuses oma perekonnast. Kaotasid oma kalli eluseltsilise vöörsil, võimaluseta saata teda viimsele teekonnale. Sa võisid aga siiski rahul olla oma lastega. Vaeslastena, kokkuhoides ja üksteist toetades on nad ilma kaebamata ise oma elu korraldanud, olles juhitud kodusest lapsepõlve ühteholu vaimust.

Armas kaasvend! Sinu maine rännak on lõppenud. Ajaloo ja tulevaste pälvede ülesandeks jääb ka selle eesti rahva elus kurva ajajärgu objektiivne valgustamine koos Sinu kui tubli eesti mehe juhtiva osaga selles. Praegu on aga leinajate laste, lähemate omaksete, kaasvendade, sõprade ja kaastööl i ste tõõstiks, et saatus Sulle võimaldas lõpetada oma elupäevad kodumaal ja võid oma viimset und puhata kodumaa mullas. Olgu kerge Sulle kodumaa muld.

MIHKEL TRUUSÕÕT

• Mis juhtus

REALISEERIMISKASU MAKSUSTAMINE

Finantsminister Strång esitas riigipäevale eelnõu realistsioonikasumite maksuseaduse uuendamiseks arvates 1. aprillist. Seega jäi ära kardetud retroaktiivsus. Maksu tõstetakse, kuid muudatused el taba näit. normaalseid majamüügitehingud eriti valusalt. kuigi tervet kasumisummat maksustatakse müümisel kahe aasta järele 100 protsendi ulatuses senise 75 protsendi asemel.

Kuna aga praegune indeksarvestus ja kompensatsioonmahaarvamine 3000 krooniga aastas alles jääb koos korrashoiukulude arvestamisega, siis ei toimu tegelikkuses normaalseke kinnisvarade müügil eriliselt suuri maksusummasid ja enamusel ei tule üldse midagi maksta.

Mis aktsiatesse puutub, siis tõstetakse maksu tegelikult kasumilt 30-lt 40-le protsendile, mida aktsiabörs eelnõu teatavaks saamisel ilmselt pidas "parajaks", sest kardeti halvemat — ärid läksid kohe normaalselt käiku. Aktsiaäärstjad aga protesteerivad, kuna aktsiate väärtus nagunii langeb rahakursi langemise tõttu. Säästuaktsiate omanikud nõuavad indeksreegleid nagu kinnisvaradegi puhul.

Muudatusi ei tehtud kunsti, margikogude jne. müügil saadud kasumite osas.

NATO ABITU VENE LUURELENNU OSAS

Nato peakorter Brüsselis tea% tab, et vene Mig-25-R luurelennukid lendavad praegu takistamatult üle Euroopa.

Vene luurelennukid, mis teostavad pildistamisi luure otstarbeks, omavad kiiruse, mis on 3,2 korda suurem häälekiirusest ja lendavad 30 km kõrgusel. Natol ei ole selliseid lennukeid, mis suudaksid takistada ülelendusid.

• Uudiskirjandus

HERBERT MICHELSONI MÄLESTUSRAAMAT

USA-s ilmus tuntud noorsootegelase Herbert Michelsoni mälestusteos "Eesti radadelt" Eesti Skautmastrite Kogu USA Koondise väljaandena Raamatuaastal ja autori 70-ndal sünnipäeval. Michelson esitab m.h. oma mälestusi lapsepõlvest Kudinal, Tartumaal (1910—1914). Teoses esineb haruldasi seniavaldamatuid fotosid.

Eeskätt pealekasvavate noorte huvides pakub raamat lühiülevaateid ka Eesti iseseisvuse eelseilt tormiseilt aastatelt, mälestusi ka koolielu vintsutusaastailt võõra võimu ajal.

Autor on veel ainuke elusolev Eesti Skaut. Maleva peastaabi liige vabast Eestist. Ta on kaasa elanud maailma ja rahvaste jamboreid, suurlaagreid ja konverentse peaaegu 30 korral. Mälestusi noorsootööst Eestis ja väljasmal on esitatud elavalt.

Eesti vabadusaastad mööduid autori EKÜ "Postimehe" peres osakonnajuhatajana. See osa pakub erilist huvi just kirjandussõpradele. Noorsoo huvides esitab autor ka eelülevaate elates "Perno Postimehe" aegadelt.

Tegutsenud tegevsportlasena ja Eesti spordiliitude ja organisatsioonide juhatusis 25-aasta kestel, kirjeldab autor ka Eesti suursportlaste missioone Eesti nime tutvustamisel maailmas.

Raamatut võib tellida otse autorilt (630 Long Port Avenue, Ocean Gate, New Jersey, 08740) Raamatu hind 9 dollatir koos saatekuluga. Raamat jõuab peagi ka eesti raamatu müügikohtadesse Rootsi.

AUGUST OTSA MÄLESTUSED

Stockholmis ilmus Andromenda nimelise kirjastusmärgi all August Otsa mälestusraamat "Mehed sündmuste kurvidel, läbielamusi ja mälestusi". 392 lehküljeline raamat puudutab suurt osa meie avaliku elu ja organisatsioonide tegelasist, poliitikuist jne. (nimederegister võtab oma alla üle 10 lehekülje), akadeemilisi ja poliitilisi organisatsioone ning jagatakse ohtralt kriitikat. "Pole tahtmist olnud näidata kedagi paremini või halvemini kui nad on olnud tegelikult" ütleb autor oma subjektiivsete hinnangute selgituseks eessõnas. Eriti ei ole autor rahul haritlaskonnaga ja peab vajalikuks "tuulutamist".

Ootab otsust

LIDKÖPING (EPL) — Politseiline juurdlus, mida Lidköpingi politsei toimetas ühenduses eesti laevamehaaniku Aavo Elmuste põgenemisega vene laevalt "Gvardeisk", on nüüd lõpetatud ja asja otsustab Invandrarverket tavalises korras. Asüüli taotleja on sündinud märtsikuus 1936, seega 40-aastane.

Astes, Saaremaal, suri 18. märtsil Friedrich Eduard Pihel, sünd. 21. juunil 1885 Kaarmal.

Sudburys Kanadas suri 10. märtsil August Koovisk, sünd. 25. veebruaril 1923 Lümandal Saaremaal.

Hamiltonis kanadas suri Elisabeth (Elli) Lepp.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Eesti Maja koosolek

A/S Göteborgi Eesti Maja korraline peakoosolek toimub pühapäeval, 11. aprillil algusega kl. 14 Eesti Majas, Drottninggatan 27.

Tavakohaselt toimub samas osatähtede väljaandmine kaks tundi ja peakoosolekule registreerimine üks tund enne peakoosoleku algust.

LUND

Ettekandeõhtu

ETSR Lõuna-Rootsi osakond teatab, et osakonna ettekandeõhtu leiab aset eeloleval reedel, 9. aprillil kl. 19.30 Zoological institutidis, Helgonavägen 3 A. Rohuteadlane Meta Kalmet kõneleb teemal "Apteegiasjanduse ajaloolisest arengust Eestis", ettekandele järgneb tavakohane koosviibimine.

STOCKHOLM

Kannatusmängud

Peapiiskopliku koguduse korraldusel toimub suure neljapäeva õhtul, 15. aprillil kl. 17.30 Eesti Maja saalis, Wallingatan 34, Oberammergau Kannatusmängude esitamine Aarne Viisimaa poolt.

Aastaid tagasi sai see algatus üldise menu osaliseks kõigis Rootsis asuvates eesti kogudustes.

Viisimaa poolt arranzheeritud versioon Oberammergau mängudest on sellepoolest erakordne, et 1980. a. esitusele tulevad Kannatusmängud on vahepeal saanud hoopis uue versiooni koos uue muusikaga Carl Orff'ilt. Suurel neljapäeval esitusele tulev versioon on seega kordumatu ja ajalooline, milline Oberammergau esituses on viimase 150 aasta jooksul saavutanud ülemaailmse kuulsuse.

Seekordselgi esitamisel saame kuulda ja näha — nii muusikas kui diapositiivide abil — lühendatud kokkuvõtet, nagu selle on sisse mänginud Bayer'i raadiostuudios Oberammergau: 800 pealine tegelaskond, suur sümfoonilia orkester solistid ja koor.

Esitatav Kannatusmäng on elamuslik, oratooriumi esitamist meenutav etendus, millele annab üksikasjaliku täienduse Viisimaa poolt antud Kannatusmängude ajalugu ja lisakommentarid. Ettekande kestus on ca 1½ tundi. Kõik kaasmaalased — nii noored kui vanad — on teretulnud suure neljapäeva õhtul kl. 17.30 Eesti Maja saali.

STOCKHOLM

Laulu- ja muusikaõhtu

Esimesel pühal, 18. aprillil kl. 18 on jällegi Stockholmi Eesti Neiipühi Koguduse korraldusel vaimulik laulu- ja muusikaõhtu "pühade lauludega" Eesti Majas, Wallingatan 34. Laulab ühiskoor ning lauri kvartett muusika saatel. Olete kõik südamest teretulnud.

STOCKHOLM

Vaimulik konverents

Ülestõusmise pühade ajal toimub Vaimulik konverents Stockholmi Eesti Neiipühi Kirikus, Brävallag. 11 (S:t Eriksplani T-peatuse lähedal). Avajumalateenistus pühade laupäeval 17/4 kl. 18. Järgmised jumalateenistused peetakse I. pühal 18/4 kl. 11, teisel pühal 19/4 kl. 11 ja 15. Mitmed külalis- ja kohapealsed kõnelejad. Lauluettekandeid ühiskoorilt ning Lauri kvartetilt muusika. Kõik tere tulemast.

STOCKHOLM

ESK peakoosolek

Eesti Sõjainvaliidide Kapitali (ESK) korraline peakoosolek peetakse kolmapäeval, 28. aprillil algusega kl. 18 Eesti Majas, Walling. 34. Päevakorras aruanded ja valimised.

UPPSALA

Peakoosolek

Uppsala Eesti Pensionäride Ühingu esimese kvartaali peakoosolek on 13/4 kl. 15 Eesti Kodus, Geijersg. 12 A. Pärast koosolekut kol. Karl Abeli ettekanne.

Ka sakslane kosmosesse

Lääne-Saksamaa kavateeb saata ka oma mehe kosmosse 1980, sõnas uurimise ja tehnoloogia minister Hans Matthöfer.

Kosmoseprogrammi kulud tõusid kolme aasta jooksul umbes neli miljardit krooni. Ehitamisel on komoselaboratoorium, mis võib olla kälgus umbes kümme aastat ja mida võidakse kasutada 50-ks lennuks orbiidile.

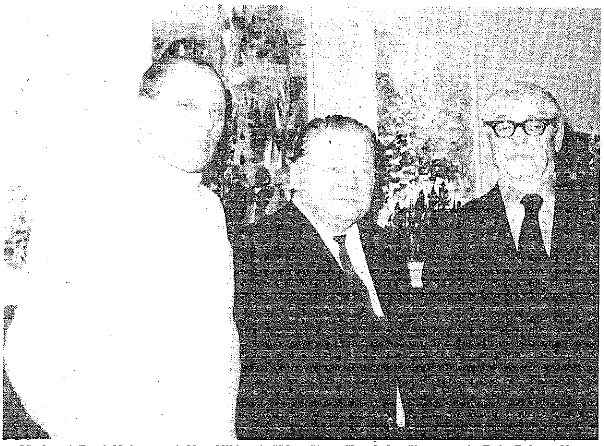

Göteborgi Eesti Majas avati Olev Mikiveri tööde näitus. Vasakult näituse avaja Rain Rebas, Olev Mikiver ja Erik Haamer. (Foto Kopler).

Detente ja Kissinger Pooldajad ja vastased

WASHINGTON (VES) — —

Ameerika poliitilistes ringkondades on kasvamas süüdistused, et välisminister Kissinger on oma detente-unelmates liiga pehme. N. Vene suhtes. Selletaolised süüdistused on kandunud ka valimiskampaaniatesse. Võibolla valimiskampaania tõttu, arvatavasti siiski rohkem Angoola sündmuste mõjul president Ford n.ü. kustutas käibelt detente mõiste ja võttis selle asemel tarvitusele, nagu eelmises lehes teatasime, loosungi — tugevus rahu aluseks! Ajakirja "Time" teatel Fordi administratsioon saatis ühtlasi laiali teate kõikidele USA välissaatkondadele, et detente-mõiste kustutamine ei ole ainult paljas sõnademäng, vaid et USA tõepoolest tahab võtta N. Vene suhtes kasutamisele karmimat poliitikat.

Karmimat poliitikat demonstreeriti juba möödunud nädalal, kui katkestati eeltööd kaubandus- ja energiaküsimuste konverentsiks N. Venega. Samal ajal anti hoiatusi N. Venele tema avantüristliku poliitika pärast Aafrikas ning isegi Kissinger väljendas end kibestunult N. Vene suhtes. Kissingeri toon oli mitmeti karmim, kui näit. Vietnami, Lähis-Ida ja Portugali kriiside puhul, kus ta soovitas nõukogude käitumistesse suhtuda "ratsionaliseerivalt".

KAS KISSINGER on siis suhtumist dente-poliitikasse muutnud, kuigi ta ise oli koos Nixoniga detente ideeline isa? Mitmed vaatlejad Washingtonis on seda momenti ameerika poliitikas terasemalt jälginud ning kalduvad arvamisele, et Kissinger siiski pole detentet-poliitika ideedest loobunud, vaatamata tema mõningatele karmimatele väljendustele viimastel nädalatel.

Märtsi keskpaigu Kissinger andis jutuajamise ajakirjale "U.S. News & World Repport", kus kinnitas uuesti, et detente pole lõppenud, vaid poliitika N. Vene suhtes jäävat muutmata. Ta lisas, et detente-polootika siiski ei olevat rajatud sellele, et N. Vene valitsevat juhtkonda võib usaldada.

PRESIDENT FORDI otsuse kohta, võtta käibelt detente mõiste, kirjutatakse, et selle otsuse kujundamisel olid mõjuvateks nõuandjateks teised isikud, mitte Kissinger. Ford oli kartnud, et Angola sündmused võisid jätta Kremlile mulje, et USA on jäänud nõrgaks, ega suuda enam võistelda N. Venega maailma ülemvõimu pärast. Pealegi mitmed "po.id" Ameerikas on näidanud, et rahvas hakkab üha rohkem muret tundma nõukogude sõjalise ülesehitamise pärast.

"Newsweek" i korrespondentide teafel Kissinger on eraviisiliselt avaldanud tõsist kahetsust, Et Ford detente-mõiste kustutas. Ta olevat ütelnud, et presidendi otsus olevat kapitulatsioon parempoolsetele kriitikutele.

Pealegi selle otsusega olevat suurel määral halvatud USA "kaugemaleulatuv poliitika" N. Vene suhtes. Kissingeri seisukohtade järele tulevat N. Venega harrastada nn. kaksikpoliitikat: ohjeldada tema avantürismi ning samal ajal luua "konstruktiivseid suhteid" detenteideede alusel.

SÕJAMINISTER D.H. RUMSFELD ütles ühel hiljutisel jutuajamisel, et detente-poliitikat ei saa kunagi võtta sellisena, nagu oleks. N. Vene meie sõber. Moskva võimud kulutavad 15% riigi eelarvest relvastusele, USA ainult 5%. (Varjatult, paigutatuna teistesse kulupostidesse kulutab N. Vene relvastuseks märgatavalt isegi rohkem). Rumsfeld ütles, et Kongress kord kindlasti peab tulema otsulele, et USA ei saa jääda N. Venest sõjaliselt maha.

Vaatamata presidendi kinnitusele ei ole detente-vaim ameerika poliitikute keskelt veel kaugeltki kadunud. Osalt rivaliteedi tõttu presidendiga või tema parteiga, osalt mingist isiklikest veendest kinnitab veil praegu küllalt suur hulk poliitikuid, et detente olevat kasulik.

See osa poliitikutest, kaugeltki mitte tühine vähemusgrupp, on valmis igal ajal presidendi käsi siduma, kui ta tahab Vene suhtes karmimaid samma astuda.

DETENTE POOLDAJAD väidavad, et vaatamata N. Vene "mõningatele üleaisa-löömistele" olevat detentel suuri plusse. Näiteks: juute lastakse nüüd rohkem Venemaalt välja: koostöö on arenenud taevaruumis ja kultuurprojektides: Berliini ümber pole enam kaua olnud pahandusi ja kaubavahetus võivat kujuneda USA-lekasulikuks.

Detente visadele kaitsjatele toob N.Y. ülikooli professor E. Raymond vastuseks väljavõtteid "Pravda" artiklist 27. dets. 1975, mille äratrükke on paljudes keeltes levitatud üle maailma. Selles üteldakse muuhulgas sõnaselgelt, et detente on ajutine etapp, et vältida sõda sellal, kui "progressiivsed jõud" kogu maailmasteevadd pingutusi "rahvaste vabastamiseks".

Edasi öeldakse, et detentre ajal lääneriigid ei saa protesteerida, kui komparteid lääneriikides muutuvad aktiivsemateks. Mis puutub vabadustesse N. Venes, siis Moskva rezhiim ei lubavat iialgi, et dissitendid võiksid nautida oma kodanikuõigusi "valeideede levitamiseks". Artiklis öeldakse lõppeks küüniliselt, et ka lääneriikidel olevat detentest suur kasu: nad võivat rahulikult elada teadmises, et nukleaarsõda ei tule.

Vaatamata presedendi otsusele ei ole detente-tont Ameerika poliitilisest elust veel lõp.oli.t ladimid kirjutavad mitmed vattlejad Washingtonis. Nii kaua, kui Kissinger on välisministri kohal, võib detente-oht ikka ja jälle leegitsema hakata.

VOX

• Mis juhtus

MAROKO UKS KINNI RYDBECKILE

Maroko ja Mauretania teatasid UNO peasekretärile Kurt Waldheimile, et nad ei pea kohaseks, et UNO poolt lähetatud esindaja, Rootsi UNO-suursaadik Olof Rydbeck nende maid külastaks ühenduses Hispaania Sahaara tuleviku küsimuse selgitamisega. Rydbeck külastas nimelt kõigepealt eelmainitud riikide vastaspoolt Alzheeriat, kes toetab Hispaania-Sahaaras hispäänlaste lahkumisel käiku lastud sissiliikumist Polisariot ja kohtas ka viimase juhiga. Ja seda kohtamist panevad kaks riiki Rydbeckile eriti pagaks, kuna tema instruktsioonides UNO julgeolekunõukogult ei olnud Rolisariot nimetatud. Maroko ja Mauretania nõuavad rootslase kõrvaldamist Sahaara-ülesandest.

EGIPTUS SULGES SAMAD N. LIIDULE

Egiptuse president Sadat seletas külastusel Pariisis, et venelaste sõjalaevadele on nüüd suletud Alexandria, Port Saidi ja Mersa Matruh'i sõjasadamad, milliseid nad senini võisid kasutada provinteerimiseks ja parandustöödeks.

Sadat, keda Süüria on kritiseerinud N. Liidu väljaheitmise pärast baasidest, kritiseeris omakorda Süüriat ja asetas viimasele süü Liibanoni kodusõjas, märkides, et see maa on mõlemaid võitlevaid pooli varustanud relvadega.

MODERAADID JÕUAVAD JÄRELE CENTERNILE

Opinioonipeilimise instituudi SIFO viimastel andmetel on nüüd moderaatidel peaaegu sama palju hälletajaid kui centernil — vastavalt 19 ja 19,5 protsendi — kusjuures esimesel on tõusu-, teisel languse tendents. Ka Folkpartiet on suurenenud 11,5—lt 12,5 protsendile. Kui praegu oleks valimised, saaksid kodanlikud erakonnad kokku 51 protsenti häältest. Sotsiaaldemokraadid on kaotanud 2,5 protsenti sümpatiseerijaist ja nende protsent on 42,5 protsenti, kuna vpk-kommunistid on säilitanud oma 4 protsenti.

ROOTSI SÕJALAEV JÄLLE TALLINNA

Rootsi laevastiku õppekuunar Falken teostab maist kuni oktoobrini rea külastusi võõrastesse sadamatesse. Nagu vastavast nimekirjast selgub, käib õppelaev kapten Clas Öqvisti juhtimisel ka Tallinna sadamas. Varem on Tallinna külastanud laevastiuüksus, mil toimusid tavalised viisakuste vahetmised vene ja rootsi mereväe vahel, m h. pärja asetamisega Tallinna vallutamisel langenud punaväelastele.

SIHANUK LAHKUS RIIGIPEA KOHALT

Kambodzha end. kuningas, hilisem president ja hiljem eksiilvalitsuse juht, Sihanok kes punaste sisside "khmeeride" võiduletulekul pärast pooleaastast ootamist Pekingist koju jõudis ja riigipeaks nimetati ilma tegeliku võimuta, lahkus nüüd selleit kohalt. Phnom Peni raadio teatas, et ta tahab jääda oma rahva juurde elama. Teised teated ütlevad, et Sihanukile on võimaldatud maalt lahkuda, kui ta seda soovib.

Pinna-stuudio lõpetas Stockholmi teatrihooaja

Stockholmi eestlaskonna 1975/76. a. teatri-hooaja kevadisele poolajale pani lõpp-punkti Pinna Stuudio esinemine Södra Teatri "Kägelbana" stuudiolaval 3. ja 4. aprillil Arvo Mägi kahe ühevaatuselise näidendiga "Juubel" ja "Neli paari". Sügisesel poolajal saime Pinna Stuudiolt Hugo Raudsepa "Roosad prillid" ning Asta Willmann USA-st andis külalisetenduse oma ühe-naiseteatriga. Stockholmi Eesti Teater tuli kevadisel poolajal publiku ette Hugo Raudsepa "Mikumärdiga". Mainida tuleks ka kooliteatri etendusi jõulu- ja kevadpühiks.

Arvo Mägi kirjeldas kunagi ühel kirjandusõhtul humoorikalt, kuidas kirjanik paguluses näidendi kirjutamisel õige segu saamiseks peab intriigi kombineerima ja tegelasi valima. Produktiivse ja mitmetahulise kirjanikuna on Arvo Mägil selles töös rikkalikke kogemusi.

Komöödia "Juubel" tegevus toimub paguluses, Rootsis, ja peategelaseks on kodumaal silmapaistva näitlejannana esinenud daam, Silvia Kaarik, kes paguluses tegeleb äri alal. Juriidiliseks nõuandjaks maksustamise küsimustes on tal advokaat Valter.

Edasi kuulub tegelaste hulka Valteri naine Valve, juubilari intervjueeriv reporter, üks tema endisi naiskolleege teatripäevilt kodumaal, rootslasest ärisõbra tütar Maj-Britt ning lõpuks "hääl helilindilt" — juubelikoosviibimisel tervituskõnet pidav seltskonnategelane.

Arvo Mägil on terav eluvaatleja silm ja Hugo Raudsepalikult tabav ütlemisviis. "Juubeli" tegevuskäik võimaldab tal vihjata päevakajalistele aktuaalsustele nii meie endi elus kui ka pere-rahva ühiskonnas. Need puudutavad meid kõiki. Ja kui meie ei taha siin ära tunda iseennast, siis naabri tunneme kindlasti ära. Meelde jäi mõnigi lööv mõttekäik ja vaimukas ütlemine.

Endise näitlejanna, Silvia Kaariku, osa kehastas Signe Pinna. Vaheldusrikaste mänguvõimaluste tõttu oleks see osa vanasti võinud olla benefitsiandi rolliks ja Signe Pinna kasutas neid võimalusi silmapaistva süvenemisega detailidesse. Ago Pärtel advokaat Valteri osas oli usaldusväärselt asjalik, seltskondliku käitumisega elumees. Marta Broberg ta naise Valvena oli sobivalt kibestunud oma tagaplaani-rollis seltskondlikus elus, kuid repliikides oli keel tal terav kui nõelaots, nii et mees võis väita, et keel on maailmas ainus riist, mis tarvitamisest mitte nürimaks vaid aina teravamaks läheb.

Karin Holm näitlejanna osas andis mahlakalt lopsaka tüübi, mis vaatajaile meelde jäi. Ta sai ka esimesena aplausi mängu sisse. Kristjan Penno ajalehereporteri episoodilises osas omal kohal, samuti Piret Holm, Silvia rootslasest ärisõbra tütre Maj-Britt osas. Selles stseenis kõlab lavalt rootsi keel. Neist kahest noorest algajast võib kujuneda asjatundlikul juhatusel väärtuslikku ja vajalikku lisa meie lavajõududele.

Arvo Mägi teine näidend sel õhtul "Neli paari" — ühevaatuseline mäng neljas pildis — on huvitav ettevõte kirjeldada ühte olulist, pisut pikantse alatooniga seika meie elus: äsja abiellunute esimest ööd magamistoas. Õigemini küll seik lävel. Autor saadab peigmehe ja pruudi pulmareisile aastatel 1880, 1915, 1935 ja 1980 ning näitab siis meile nende käitumist ja riuklikke jutuajamisi hotelli toas enne ühisesse voodisse sürdumist. Tegelasi on neli: Lauri Nurmisaar peigmehena ja Mari Kiiman pruudi osas aastatel 1880 ja 1980 ning Aleksander Piht peigmehena ja Lea Trepp pruudi osas aastatel 1915 ja 1935. Heatahtlikult muigava irooniaga annab autor juba 1880. aastal mõista, et selles ürgses toimingus on pruut eelisseisundis: ema nõuandel (meie, naised, omavahel!) teab ta, et tuleb silmad kinni pigistada ja lasta sündida mis tulema peab . . .

Tundus, et asjaosalised situatsiooni ja oma kõnelusi võtsid heatujulise mängulustiga ning et osad neile istusid.

Helga Andreae mäng klaveril juhatas sisse vastava aasta episoodi ajajärku iseloomustava helindiga.

Näidendite lavastus ja kostümeering Signe Pinnalt. Teostatud hoolikalt ja hea maitsega. Etenduse lõppedes aplodeeriti tegelased veel kord lavale ja neile ulatati tänulilli.

Södra Teatri Kägelbana stuudiolava sai teatavasti valmis möödunud aasta lõpul ja mahutab ainult 140 inimest. Kontakt esinejate ja publiku vahel on selletõttu intiimselt kodune ja tihe. Avar, ilma dekoratsioonideta ja eesriideta lava sobib suurepäraselt esinemiseks tantsutruppidele ja laulukooridele ning sobiva repertuaariga näitegruppidele. Näiteks poliitilise kallakuga agitatsiooni-teatritele, kelle repertuaar koosneb peamiselt kõnekoorist muusika saatel, massistseenidest ning laulu- ja mängusolistidest. On küsitav Kägelbana sovibus tavalise näidendi ettekandeks, kus tegevus ning osaliste vahekorrad ja suhtlemine baseerub hingeelulise koega elementidel. Jääb puudu intiimsest, tundeehtsast teaterlikust atsmosfäärist. Seda oli hakjuks puhuti tunda Pinna Stuudio teatriõhtul nii lava- kui ka publikupoolel.

Ning lõpuks: on ebamugav ja väsitav istuda ilma seljatoeta pingil. *Eriti vanemasse ikka jõudnuil. Ja need moodustavad kaasajal meie teatripubliku põhikaadri. Samuti tundub jõupillamisena anda Stockholmis etendusi lokaalis, mis mahutab ainult 140 vaatajat.*

Ed. Reining

———

• Perenaistele

Toite kevadpühiks

Kadakamarja heeringas

2 rasvast soolaheeringat puhastada ja leotada umbes 12 tundi. Fileerida ja lõigata viiludeks. Marinaadiks võtta 3 dl vett, 1—2 sl jämedalt purustatus kadakamarja, mõni tera purustatud vürtspipart, 1 loorberileht, 3 viilu sibulat, umbes 1 dl veiniäädikat. Viimase asemele võib tarvitada ka äädikapiiritust.

Vesi panna keema maitseainetega. Keeta umbes 10 minutit kaanega kaetud keedunõus. Lisada maitsekohaselt äädikat ja suhkrut. Külm lahu valada läbi sõela heeringatele. Hoida jahedas. Serveerida järgmisel päeval.

Kakakamarjal on õrn, omapärane maitse. Tarvitatakse näiteks metsiste liha ja suitsetatud makrilli marineerimisel. Saksamaal, muu seas, kapsaste hependamisel ja mõnel pool Kanaadas lõhe soolamisel. Kadakamari kuulub ka ravimtaimete nimestikku. Kadakamarja on müügil, rootsi keeles "enbär.

Täidetud munad

6 muna, 1 sl pehmet võid, 1—2 sl majoneesi või hapukoort, veidi soola, pulbrispipart, 6 kilufileed, rohelist salatit.

Kõvakskeedetud kooritud munad lõigata põiki pooleks ja munarebud välja võtta. Rebud segrada võiga, majoneesiga ja maitseainetega. Munavalge otsadest lõigata põiki ära õhuke viil nii et munavalgeid saaks otsapidi panna seisma vaagnale. Igasse munavalgesse panna tükike kilufileed ja sellele pritsida Kuhjakujuliselt munarebu. Kuhja tippu võib kaunistuseks panna üks kappariõis, rediseviil või petersellileheke.

Pikantne kartulisalat

4 tassi viiludeks lõigatud keedetud kartuleid, 2—3 sl väga peeneks lõigatud toorest sellerit, 2 sl hakitud sibulat või murulauku, 10—15 redist. Kastmeks võtta 1 tassitäis hapukoort, maitseks veidi soola, sinepit, mõni tilk äädikat ja 2 sl parmesani või muud riivitud juustu.

Om soovitav tarvitade eelmisel päeval koorega keedetud kartuleid. Kõik salatiained segada läbi kastmega ja salat tõsta serveerimise kaussi. Tihedalt kokku suruda. Katta alumiiniumf-paberiga ja enne serveerimist hoida laagerdumiseks ja jahendamiseks mitu tundi külmas kapis. Kaunistada redistega ja roheliste salatilehtedega.

See kartulisalat on ameerika päritoluga, teravmaitseline, süüakse iseseisva "suupistelise" *toiduna kuid ka lisandiks külmale või kuumale rostbiffile ja praetud peekoniviiludele.*

Ahjuomlett

4 muna vispeldada kuid mitte vahustada, lisada 2 tl jahu, veidi soola ja segade vähehaaval 4 dl kuuma piimaga. Lahu valade võiga määritud kuumuskindlale serveerimisvaagnale. Küpsetade 200-kraadilises kuumuses umbes 25 minutit, s.t. just nii kaua kuni omlett on jõudnud hüübuda. Ahjust välja võttes katta pealt võis kuumutatud krevettidega (räkor) või muude vähilistega. Peale raputada hakitud tilli. Serveerida rohelise salatiga ja võiga röstitud saiaga.

Endiivisalat

2 dndiivi, 2 apelsini. Marinaad: 1 sl veiniäädikat, 1 sl söögiõli, 1—2 tl suhkrut.

Endiivil kõrvaldada pealmised närbunud lehed, loputada ja lõigata põika jämedaters ribaders. Kooritud apelsin lõigata umbes 1 sm paksusteks viiludeks ja siis vähemateks tükkideks. Apelsin segada endiiviga ja marinaadiga. Sobib salatiks juustuvõileibadele.

Kohupiima magustoit ananasiga

2 tassitäit kohupiima, 2 sl võid, 2 munarebu, 3—4 sl suhkrut, terake soola, vaniljesuhkrut, 4 viilu ananasi. Kaunistamiseks ananasi ja vahustatud koort.

Kohupiim hõõruda soovi korral läbi sõela. Või ja munarebu hõõruda vahuks suhkruga, segada kohupiimaga ja maitseaninetega. Osa kohupiimast tõsta serveerimise kaussi, sellele laduda tükeldatud ananaasi ja peale tõsta ülejäänud kohupiim. Kaunistada pealt ümarguse ananasiviiluga ja pritsitud vahukoorega. Magustoitu võib serveerida ka portsion-klaasides.

Apelsinikook

200 g võid, 2 dl suhkrut, 3—4 muna, 1 apelsin, 225 g jahu, 2 tl küpsetamispulbrit.

Või vahustada suhkruga, lisada ükshaaval ja vahustades munad. Vahule lisada riivitud apelsinikoor ja mahl. Jahu segada küpsetamispulbriga ja siis õrnalt vahuga. Taigen tõsta võiga määritud ja riivsaiaga raputatud vormi. Küpsetada 175—200-kraadilises ahjukuumuses 50—60 minutit. Hoidub hästi alal kui on täiesti jahtunult pakitud plastkotti.

ELLEN ROOSME

Kevad-suve moenäitus

Mari Kamp

Harry Kaasik

Esinduse Naisringi moedemonstratsioon toimub pühapäeval, 25. aprillil kell 16 Eesti Majas, kus demonstreeritakse NK-kaubamaja kevad- ja suvemoode. Lauludega esinevad meie populaarsed operatilauljad Mari Kamp ja Harry Kaasik. Rikkalik loterii.

Pääsmed saadaval Irina Augilt Eesti Majas ja Naisringi liikmetelt.

Riigipäevahoones algas Loengutesari rootsi poliitilistele rühmitustele informatsiooni andmiseks Baltikumi kohta. Algataja, Eesti Parempoolne ühing oli esimesena informatsioonikoosviibimisele kutsunud moderaatide riigipäevagrupi ja erakonna inimesi.

Loengutesarja jätkab korraldajana Balti Koostöö Komisjon, milline järgmisena kutsub folkpartieti esindajaid samataolisele üritusele. Pildil tänab riigipäevaliige Thore Magnusson oma erakonna kohalviibivate liikmete nimel korraldajat Eesti Parempoolse Ühingu esimeest Ants Kipparit, paremal osavõtjaid rootsi ja eesti poolelt.

Rootslased rõhutasid, et palju informatsioonis oli neile uudiseks. Eriti kõrget hindamist leidis informatsioonikaust, mis sisaldas originaalis kõiki olulisi dokumente Balti küsimuse arengus ja ka koosolekul esitatud ettekandeid täiendavate lisadega. (EPL-foto LEPPER)

Juut Eestist oma elamusist

NEW YORK (VES) – Rochester Democrat & Chronicle toob oma 1. veebr. kaasandes "Upstate New York" kirjutuse juutidest Rochesteris, kes saabunud N. Venest. Selles kirjutatakse eesti. Felix Williamsonist, kes pärineb Tallinnast ja kes abikaasaga ja pisipojaga saabunud N. Venest.

Ta on viibinud aastaid Vene vanglais. Esimene kord vabanenud raskelt haigena 3-a. istumise järele. Teine kord istunud 11 a., süüdistusega kontrrevolutsioonilises agitatsioonis. Williamson annab masendava pildi N. Vene elust, tuues võrdlusi oma elamisest Rochesteris, kuhu ta asus 1973.

"Kõnele sina ärra kiilt" Otepää-meeste lugusid

Eesti ilmunud trükises "Kirjanduslik Otepää" tuuakse muuhulgas katke kadunud Yri Naelapea 1930.a. ilmunud jutustusest "Vahased vabarnad", milles kõneldakse Otepää kandi jõukast talumehest Mõtsatu Kahrost, kes sõitis kord Tallinna ja tahtnud seal kuulsat kabarecrestorani "Must Kass" näha. Jutt on toodud Otepää murrakus:

"Mul poig kõnel, ku's na selle vana Kahroga Talnan käinuva Mustan Kassin. Kahro olla kuiki kuulu tollest kõrtsist vai mes ta säände om ja nakanu äkki ödagu pääle ajama mlu pojale nigu uni, et läki ja läki läki sinna Musta Kassi kaema.

Na olliva sis ka tiid küsünüvä sinna ja läinuvagi ning istnuva sääl ja kaenuva toda üü-ellu ja ulatsemist kella katetöökümneni päält. Ja muud na ei olleva joonu, kui kumbki üüts klaas tiid.

Kelneri kaenuva küll, aga es oleva saanu nelle kah üks mõdägi tetä. Viimäte kutsnu Kahro esi kelneri enda manu ja küsinu, kui palju temä tiklaas maksab.

"15 marka," ollu kuri vastus. "Seh tun 15 marka," ütelnu sis Kahro, "ja juutraha 500. Ära sa arva, et neo mu maa-inemise röiva ei näita mehe väärtust. Vai öge nii, et meist ei tetä suku vällägi, et me tiid telseme ja sularaha iist kinni massime!"

"Mis, mis? Härrad, ma ei saanud hästi aru," kogelenud kelner.

"Vai ei saa aru! Mis asjast sa sis üleüldse aru saia jõvvad? Ma või tega te talna kiilt kah kõnelda, aga ma ei taha. Mespärast peä ma kõnelema kelneri kiilt, kõnela sina ärra kiilt."

See anekdoodiline lugu on Otepääl laialt levinud ning mõnes loos seotakse seda isegi K.A. Hindreyga.

Eestis oli palju jutte maameeste linnaskäimisest. Peagu kõikide selleteaoliste juttude põhideeks oli see, et lihtne maamees lõõb oma loomuliku kavalusega üle upsaka linnamehe. Linnakäimise lugudest võiks koguda kasvöi omaette rahvajutude raamatu.

Põhja-Tartumaal oli üle mitme valla kuulus Vadi küla talupidaja ja hobustekasvataja nimega Jants. Tema öiget perekonnanime teadsid vähesed. Oli kunagi sinna kolinud kuskilt Kodavere kandist ning kõneles lopsakat kodavere murrakut. Suri ammu enne meie iseseisvuse katkemist.

Tema omaaegseid naljajutte kõneldakse seal kandis veel praegu. Üks suust suhu rändav jutt oli see, kuidas Jants läks Peterburi, tsaar "Nikalai" seal teda oma töötoa aknast nägi ja sauna kutsus. Jants ei olnud küll suur vene keele mees, aga toime ta "Nikalaiga" tult. Võidu vihtlemises olnud Jants varsti juba nii ulmane, et pole enam suurt midagi mäletanud. Nii palju ainult veel teadis, et iga kord, kui leili viskas, karjunud tsaarile "hurraa!", mille peale laval kõsitav tsaar vastanud sama vapralt, et "tavolna" ja "tavolna". Lõppeks hakanud kärsahaisu juba valguma talvepalee saalidesse ja siis tulnud Mari (keisri ema) ning peksnud mehed saunast välja.

Sama Jants lõbustas pulmadel ja varrudel inimesi oma "saksa keele" rääkimisega. Ta oli vist kihelkonnakoolis saanud saksa keeles kõva põhja ja matkis päris hästi sakslase aktsenti. Ainuke viga oli sellel "saksa keelel", et sõnad olid tühi pudi — mõttetud ja omakombineeritud, milledel polnud mingit tähendust.

Kui Jantsiga seltsis naabrimees Jaan, siis oli rahval lõbu laialt, sest ka Jaan oskas Jantsi "saksa keelt". Pulmades tavalliselt rahvas ei jõudnud Jantsi ja Jaani "saksa keele" kahekõnesid ära oodata ja ikka jälle küsiti: "Jants, millal te hakkate Jaaniga saksa keelt kõnelema?"

Lõppeks tõukasid siis mehed sööginõud kõrvale, võtsid jooginõude ette ja "saksa keel" läks lahti. Jutt kulges takistusteta ja voolavalt, ikka küsimused sekka ja vastused järele. Igasugused "wisserwasserid" ja "schmutzenschinderid" käisid kogu aeg ladusalt, kuid lõppeks hakkas jutu sisse siginema juba ka niisuguseid "saksa keele" sõnu, mille peale naispere punastades laua juures minema pani.

Oma "saksa keelega" oli Jants tõmmanud kord Rakvere "antvärgi" alt. Jants läinud Jaanist naabriga laadale põrsaid müütama ning üks Rakvere kadakas kippunud siis ikka kangelt rääkima, kasutades pooleldi saksa keele sõnu. Seepeale tõmmanud ka Jants oma "saksa keele" lahti. Proual läinud silmad pärani, kuulatanud, kuid pole midagi aru saanud.

Jantsi naabrimees siis seletanud, et tegemist on taani talupidajaga, kes ostnud Virumaal mõisa. Ta kahjuks ei oska peale taani keele ühtegi teist keelt. Naabrimees seletanud, et ta on juba kuigipalju taani keelt ära õppinud ja võiks olla tõlgiks.

Jutt läkski siis lahti viisakalt ja aupaklikult. Jants viskas oma "saksa keelt", mida nüüd nimetati "taani keeleks", naabrimees "tõlkis" selle eesti keelde. Rakvere kadakast proua vastused omakorda "tõlgitti" jälle "taani keelde" ja nii saadi lõppeks põrsaostuga kaubale, kuigi "tõlgi" abil.

Jantsi lugudest võiks kirjutada raamatu. Öieti oleks pidanud neid heilindistama, sest tema mahlakast kodavere murrakus jutust jääb kirjasõnas ainult vari järele. Kuid tollal veel polnud heilindistajaid. Jants suur tüse mees laia musta habemega — oli ise hätteljaandega jutustaja ja esines isegi paaril korral sealse külateatri laval. Ajaratas/VES)

Saksa marginaaliaid:

Adenaueri 100-a. juubel

Läänesaksa avalikkus austas aastavahetusel väärikalt oma suurimat riigimeest pärast viimast söda Konrad Adenauerit, kelle sünnist möödus 100 aastat. Kuna Adenaueri kindel hoiak kommunismimaade vastu praegu enam ei ole populaarne, siis äratas tema juubel väljaspool vähe tähelepanu. Mis ometi ei vähenda tema suurust.

Konrad Adenauer oli teatavasti Saksa liidukantsleriks aastail 1949—1963. Ta suri 19. aprillil 1967. Konrad Adenaueri nimi on lahutamatult seotud Saksamaa poliitilise, majanduslika ja kultuurilise taastõusuga pärast Teist Maailmasõda. Ta oli juba oma eluajal legendaarne isiksus, kellele pole võrdlust Saksamaa ajaloos.

Adenaueri valitsuse ajal sobitati lepitus endiste vaenlastega läänes, samuti lisraeliga, liideti Saksamaaga eristaatuse omanud Saarimaa, sõlmiti diplomaatlikud sidemed N. Liiduga, rajati riigikaitse ning pandi eelkõige alus saksa majandusimele. Ükski teine kantsler pole omanud rahva hulgas seda autoriteeti ja populaarsust nagu Adenauer, rahvakeeles "Der Alte" (vana) või "Fuchs" (rebane) Adenaueri julgust, riigimehelikku tarkust, diplomaatlikku kavalust, huumorimeelt ja lõõgivalmidust respekteerivad isegi tema poliitilised vastased.

Aastal 1955, mil N. Liit kinnitas, et kõik saksa sõjavangid on vabaks lastud, sõitis Adenauer Moskvasse. Sõlmiti diplomatlikud sidemed ning kohe pärast seda lasi N. Liit vabaks 10.000 saksa sõjavangi. Adenaueri diplomaatlik osavus sundis kapituleeruma nõukogude tolleaegse võimumehe Bulganini.

Viimane tegi ettepaneku sõjavangide vabastemise lubadus fikseerida kirjalikult, mispeale Adenauer küsis, et kas ühe nõukogude marssali sõna ei maksa midagi. Vangid lasti vabaks suulisel kokkuleppel.

ADENAUERI JUUBELI PUHUL avaldasid publikatsioonid pikki kirjutisi suure riigimehe mälestuse vääristamiseks.

Ringhääling ja televisioon pühendasid mitmeid erisaateid. Ilmus eripostmark ja kuldne mälestusmünt. Valitsuse poolt korraldati mälestusaktus Liidupäeva plenaarsaalis, kus võtsid sõna liidupresident W. Scheel, Liidupäeva president Anemarie Renger ja CDU-liider H. Kohl.

Adenaueri, sünnijuubel põhjustas väikse kokkupõrke opositsiooni ja koalitsiooni vahel. Viimane tahtis teha Adenauerist saksa idapoliitika pioneeri ning ennast Adenaueri poliitika jatkajaks.

See ei vasta tõele. Adenauer polnud mingi eluvõõras unistaja, vaid kaine, reaalselt mõtlev riigimees. Tema riigimehe võimete hindamiseks on ajaline distants veel liiga lühike.

Matside püüdmine on paljudele sakslastele igapäevaseks leivaks. Kui lehitseda pildiajakirjade ja bulvaarilehtede kuulutusküljgi, siis võib võhikul jääda mulje, nagu poleks elus lahendamatuid probleeme.

Pakutakse aparaate, pille, tilkasid, salve ja muid vahendeid, millega andetu laps saab andekaks, joodik ja suitsetaja täiskarskilaseks, paljad pealaed väägeva karvakatte, naiste sekundaarsed sootunnused soovitud vormi ja suuruse, jõuetud taadid noorusliku särtsakuse, nõrganäpulised mehekiibakad atleedi musklid jne.

Kõige tobedamatele kergeusklikele "garanteeritakse" peavõit arvloteriil (Lotto). Viimase moerõõgatusena müüvad pettur-id 2000 marka eest aparaate, mille abil võivad nälgimata ja konti vaevamata võtta eluskaalust maha üleareseid kiiosid. Selle "passiivse võimlemise" aparaadi ostmisega võib saada soovitud saleduse asemel ainult pike näo, hoiatavad ajalehed.

Aga hoolimata kõigist näitpetturite äri õitsevat hästi. Taoiisi kuulutusi avaldatakse juba aastaid paljudes "publikatsioonides". Kuulutuste hinnad pildiajakirjades ja bulvaarilehtedes ei ole odavad.

IDA-BERLIINIS KIRJUTATI ALLA kokkuleppele, mille kohaselt Bonni valitsus maksab 6[illegible] protsenti DDR-i läbiva Berliini Helmstedti autobahni parandu skuludest, samuti ringtee parandamise ümber Berliini.

Liiduvabariigi rahadega panakse korda ka raudteeliinisid DDR-is. Edasi tõsteti DDR-võimukandjate poolt teede kasutamismaksu 234,9-lt miljonilt 40[illegible] miljonit margale aastas. On visainulaadne juhus maailmas, kus üks riik maksab teise riigi teede paranduskulud, ehkki teede kasutamise pausaalõiv on ette nähtud teede korrashoiuks.

DDR oskab meisterlikult kasseerida, et finantseerida oma agentide-armeed Liiduvabariigis. Nagu teatasid ajalehed, lasti DDR-i vangimajadest Lääne Saksamaale 1000 poliitvangi, kelle "müügihinnaks" oli kuni 40.000 marka isikult vastaval vabastatu vanusele, haridusele ja elukutsele.

KONRAD ADENAUER

Miljonid vanglais Nende arv kasvab

Venemaal elav ja seal valitsusevastasusega tuntuks saanud kirjanik Andrei Amalrik teatas Moskvas asuvatele lääne ajakirjanikele, et praegusel ajal on N. Venemaal iga 100 elaniku kohta enam kui 1 vanglas. Tema kinnituste kohaselt on viimase 10 a. jooksul hästi suurenenud vanglas olevate vangide arv nii poliitilistel põhjustel vangistatute kui ka kriminaalkurjategijate osas.

Kuigi võinud vangistatute arvu hoiavad saladuses, teatakse siiski, et see tõuseb kolmele miljonile, s.o. 1,2 prots. Vene rahvaste üldarvust.

Amalrik seletas pärast seda, kui Kremli kohtuministri asetäitja Suhharevi intervjuu ilmus ajakirjas "Novoje vremä". Selles väitis ministri asetäitja, et Venes polevat poliitilisi vange ja et karistatute arv on vähenenud pärast II maailmasõda.

Amalrik ütleb, et taoline avaldus on lihtsalt hirmus, kuna sõja lõpul tõusis vangistatute arv 20 miljonile.

Suhharov kinnitab, et poliitilised vangid istuvad kriminaalasjade pärast, mis on puhtakujuline vale, 1930 oli, näiteks, küladlane, kui olid kulaku seisuses ise või olid selleks su vanemad, et sind saata orjalaagrisse. II maailmasõja päevil oli küladlaseks orjalaagrisse saatmise põhjuseks kui sa olid Krimmi tatarlane, volga-sakslane, kalmõk, tshetshenets jne., ilma, et sellega oleks "rikutud" ühtegi nõuk. seadust!

Amalrik ei eita mõnede vangide süüd koostöötamises sakslastega. Ta lisab, et need on kõige kindlamad Suhharevi kaastöölised süütute inimeste tagakiusamises.

Suhharevi intervjuu näitab aga ka, kuivõrd nõuk. võim kardab vangide arvu teatavaks saamist maailma avalikkuses, millega kinnitust leiavad ka Kremli jämedad eksimused inimlikkuse vastu, ütleb Amalrik. (VES)

Humoristlik kirjanduspärastlõuna Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) – Selle nädala laupäeval, 10. aprillil, toimub Göteborgis Raamatuaasta toimkonna korraldusel kirjanduslik pärastlõuna. Üritus leiab aset Röhsska kunstkäsitööpmuseumi auditooriumis ja on viimseks ettevõtteks Raamatuaasta ürituste sarjas.

Kirjanduslikule pärastlõunale on eelnenud varem Raamatuaasta kirjandus-muusikaline avaaktus, kunsti- ja raamatunäitus ja eesti rahvarõivaste ja tekkide näitus koos selle ala kirjandusega.

Raamatunäitus oli erilmeline, sisaldades ainult paguluses ilmunud memuaarkirjandust. Niisama erilmeline on ka eelolev kirjandusõhtu, mis sõnalises osas sisaldab humoristlikke ettekandeid eesti kirjandusloomingust. Üritus juhatatakse sisse ettekandega Arvo Mägilt, kes võtab vaadeldavaks huumori esilmumist Tammsaare, Galiiti, Mälgu ja Ristikivi loomingus. Sõnalises osas esinevad interpreetarjatena näitleja Jussi Romot, luuletaja Kalju Lepik, Göteborgi Näiteringist Peeter Koger ja noorima generatsiooni esindajana Göteborgi Eesti Algkooli 6. klassi õpilane Koidu Viir.

Muusikalist vaheldust võimaldavad pianist Britta Pukitis, kes kõrgema muusikakooli õpilane Göteborgis, ja tenor Mikko Pulkkinen Stora Teatern'ist, kes esitab Britta Pukitise klaveri-saatel kaks soomekeelset laulu Tauno Pylkkänenilt ja eesti rahvaviisi "Pulmaröom".

Ema poolt eesti päritoluga Mikko Pulkkinen, 32, lõpetas m.a. Sibeliuse-Akadeemia ooperiklassi. Ta on oma lauluõpinguid täiendanud ka Itaalias, Roomas, Stora's esineb ta Gustav III osas ooperis "Tintomara".

Kirjandusõhtu algab kell 16.30.

Kirjanduslikul pärastlõunal esineb eesti-soome päritoluga tenor Mikko Pulkkinen.

Läti noor pianist Britta Pukitis mängib kirjanduse pärastlõunal Chopini masurka ja Scarlatti sonaadi ning kaastab klaveril tenor Pulkkinenl.

Eestist läände

Rootsis külastas venda Elisabet Targo, öde Meta Irene Kaldmaa, sugulasi Mary Sumera, Linda Jaaksoo, Paavo ja Lembi Sirje Kallas, Dolli Heinmann, Hele Jaansoo, Aleksandra Offender ja Leida Jaanson. Isa matusel oli Mare Rätsep, sugulase matusel Endel ja Oivi Haasmaa.

Ameerikas viibis ema juures Valve Pilter, öe juures Ilmar ja Valentina Kullam, venna juures Herta Zion ja Elmar Jedas, sugulaste juures Johanna Armann, Vjatseslav Palvar, Melania Madal, Mati Viikmäe ja Raimund Laks. Kanadas külastas öde Julia Värnik ja sugulasi Juta Pisuke.

Austraalias oli öe juures Ella Vendik, sugulase juures Gunnar ja Elvina Tammel. Hollandis külastas öde Ester Laurson, Inglismaal öde Harri Haugas, Soomes sugulast Edla Joki ja sugulase matusel oli Erkki Rannik.

Kuubas külastas abikaasat Tallinna Konservatooriumi vanemõpetaja Peep Lassmann.

USA uute relvade strateegia taastab taas terroribalansi

Pikkamööda selguma hakanud N. Liidu ülekaal sõjajõudude ja relvastuse alal on sundinud lääneriike, eriti Ameerikat, välja arendama suure täpsusega tabavaid roboteid. sel alal ollakse ilmselt saavutatud selline tase, mis nõuab täiesti uue sõjalise taktika rakendamist. Niisugune mulje jääb igal juhul inglise ajakirja The Exomonist 27. märtsi numbrist. Seal avaldatud pikemas artiklis avaldatakse arvamist, et juhul kui lääneriikidel õnnestub uutele täpsusrelvadele kohandatud taktika probleemi lahendada enne venelasi, siis tohiks sõjalise jõu tasakaal maailmas olla taas jalule seatud.

Revolutsioneeriva uue sõjatehnika areng tugineb leiutistele, mis probleemile lähenevad väljalaske tehnika parandamise asemel projektiilide märki juhtimisega. Tulemuseks on mitmed robotrelvade suure täpsusega märkidesse juhtimise süsteemid, mõda võib liigitada kolme ossa. Üheks liigiks on mitmesugused navigeerivad süsteemid nagu seda on navigeerimine robotitesse ehitatud aparaatide abil tähtede või ka selleks eriti kosmosesse tulistatud satelliitide järgi.

Sinna liiki kuuluvad nii inertsnavigeerimise süsteem, mis roboti lennul tekkivad vead automaatselt korrigeerib, kui ka Ameerika ristleva roboti juures kasutatav süsteem, viimane rajaneb roboti raalimälusse talletatud kaardi võrdlemisele ülelennatava maastikuga ja tabab märki 10-meetriise täpsusega!

Teist liiki sihtimisüsteem on rajatud laserkiirtele, mis sihtakse märgile kas õhust või maapinnalt. Rakette on võimalik neid laser-kiiri jälgima panna, nii et need märki tabavad poole meetriise täpsusega ja seega eriti sobivaks relvaks osutuvad tankide hävitamisel. Laserkiiri kasutatakse ka suurtükkide sihtimisseadelidstena olsesihtimisega laskmisel, näiteks tankides.

Kolmandat süsteemi kutsutakse elektro-optiliseks, mis tegelikult tähendab sihtimist TV-abil. Roboti või raketi ninasse on ehitatud TV-kaamera, milles nähtavat märki saab vastava signaali abil raketi raali kinnitada, nii et see automaatselt kõiki korrigeerimisi tehes ekraanil nähtavat märki tabab.

Niisuguse arengu tulemusena on suur osa aatomirelvi muutunud tarbetuiks kuna küllaldase täpsuse korral jätkub taktikaliste märkide hävitamiseks ka konventsionaalsest laengust. Mil viisil aga need uued relvad mõjustavad sõjataktika arengut, ei oie veel sugugi selge.

Võib juhtuda, et tulevikus suuri armeesid üldse enam ei vajata, kuna laiale alale paigutatud väkesed üksused suudavad teha sama töö. tõenäoselt ei vajata ka enam suurtükiväe patareisid, vaid üksnes üksikuid hoolesuurtükke hoolega moondatud positsioonidel. Küsimus on samuti kuivõrd on tulevikus mõtet muretseda kalleid tanke ja lennukeid kui neid nii kergelt on võimalik hävitada.

On muidugi ilmne, et ka nendele relvadele leitakse aegamööda vastuabinõud, kuigi esialgu uute täpsusrelvade alal lääneriigid paistavad olevat suures ülekaalus. Venelaste moodsaks relvaks on ainult õhutõrje-rakett Sam 7, mis on optiliselt sihitav, kuid infrapunaste kiirte abil märki otsiv, seljas kantav ja õlalt tulistatav jalaväerelv.

Selle lennuulatus on umbes 3,7 km. Umbes samade omadustega on Briti mootorveokeil transporteeritav ja raadio teel juhitav Rapier õhutõrje-raket. Selle laskeulatus on umbes 5½ km. Kõige levinenumaks vastavaks relvaks Nato sõjaväeüksustes on siiski Ameerika Hawk õhutõrje-rakett, mille laskeulatus on üle 40 km. See on radariga juhitav. Peale õhutõrje-takettide on prnatlastel üks ja ameeriklastel 3 maamärkide tulistamiseks mõeldud rakettprojektiili. Üks nendest on USA 4000 km laskeulatusega ristlev Tomahawk-robot.

Peale nende on USA-l 4 ning inglastel ja prantslastel ühiselt üks rakett maamärkide tulistamiseks õhust. Kahte viimatimainitud liiki kuuluvaid täpsustulistamise relvi ei teata venelastel senini olevat.

– – –

Ka suitsu filter on ohtlik!

LONDON (EPL) – Inglise arstiteaduslik ajakiri "The Lancet" avaldas uurimuse filtersuitsude kohta, millest nähtub, et filtersigaretid annavad suitsetajale rohkem vingugaasi kui ilma filtrita.

See omakorda suurendab ohtu, et suitsetaja saab kergemini südaminfarkti kui mittesuitsetaja, kuigi tal filtri tõttu väheneb kopsuvähi saamise oht. Punastel verelibledel on kalduvus vastu võtta 200–300 korda kergemini vingumürke kui hapnikku, mis omakorda takistab hapniku kandmist kopsudesse ja teistesse organitesse, kus tekib nii hapniku puudus.

Veel metsavendi Peipsi metsades

Peipsi kandist kirjutatakse meile (väljaspool ametlikku posti) muuhulgas: Peipsi jääb iga aastaga rohkem ja rohkem kalaahtraks. Kui omarilkluse päevil harrastati röövpüüki peamiselt idakaldal ja teinekord piirisedusi rikkudes ka Eesti-poolses osas, siis nüüd on röövpüük käimas kõikjal. Seda tingib muidugi ka kommunistlik süsteem oma normitältmistega ja normiületamistega, mis puhul antakse preemiaid. Normide tagaajamise tuhinas ei hooli keegi Peipsi homsest päevast.

Eestlased mäletavad võibolla veel vabariigiaegset Peipsi räälist. Nüüd on see kilusuurune. Röövpüügi tõttu pole rääbised enam mahti suureks kasvada.

Kohalike inimeste teatel olevat siin-seal metsades veel ikka metsavendi. Paar-kolm aastat tagasi üks nendest vist tüdinedes elust, oli mitmel korral rünnanud kolhooside keskusi ja lasknud maha punategelasi. Lõppeks oli ta teatanud miliitsionääridele oma asukoha.

Kui need teda tabama läksid, oli ta kümmekond miliitsionääri maha lasknud ning lõppeks haavata saades lasknud end käsigranaatidega tükkideks. Nõnda kõneleb rahvas praegu siinkandis.

Peipsi ranna metsades on karud igapäevased külalised. Metssead tuhnivad kolhoosnike "individuaal-kartulipõlde" ja aegajalt juhtub seda, et põder vaatab üle aia õue. (VES).

Toronto EM uus fassaad valmimas, puudus rahast

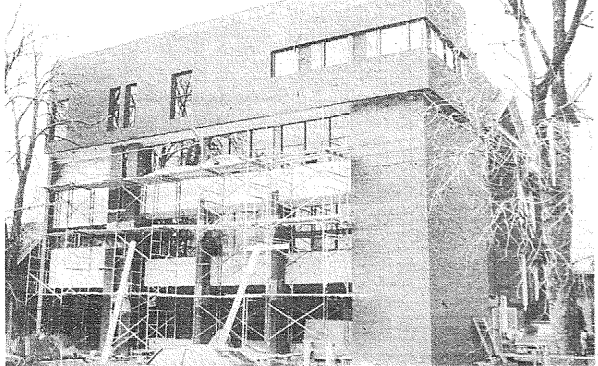

Toronto Eesti Maja osalt veel tellingutes uus fassaad andis vanale koolimajale täiesti uue "näo" (Foto Kreilis).

TORONTO (EPL) – Toronto Eesti Maja sai juurdeehitusega uue moodsa fassaadi, mis osalt on alles tellingutes, kuna krohvimine teatud osades on lõpetamisel. Sees on aga uus osa juba valminud ja kasutusel.

Eesti Majal ei õnnestunud saada föderaalvalitsuselt loodetud toetust ja ka Ontario osariik ütles ära, kuna hoone on ainult ühe ja mitte plajode rahvusgruppide kasutada. Nii osutub vajalikuks umbes 50.000 dollari juurdemuretsemine, et katta järelejäänud võlga ja viimistlemiskulusid.

Aktsiaselts Eesti Maja loodab aktsiamüügiga vajaliku summa sisse võtta. Senini on juba kaetud 162.000 dollarit ehituskuludest.

Esimesel ja teisel korrusel on üürnikud juba sees, kuna kolmas läheb Eesti ühispanga operatsioonriuumide suurendamiseks. Neljandal korrusel on valmimisel noorteruumid liikuvate vaheseintega.

Teheranis üllatas Stalin oma liitlasi nõudega, et sõja lõpul tuleb kogu saksa juhtiv ohvitserkond, 50.000 meest hukata. Et liitlasi õrritada pidas ta Stockholmis sakslastega separaatrahu läbirääkimisi. . .

Stalini ettepanek tappa 50.000 saksa ohvitseri

Deutsche Verlags-Anstalt Stuttgardis väljaandel ilmus hiljuti Frankfurt/M ülikooli ajaloo professori Alexander Fischeri koostatud teos "Sovjetische Deutschlandpolitik im Zweiten Weltkrieg 194171945" (N. Liidu poliitika Saksamaa osas teises maailmasõjas 1941-1945 DM 28:-)

Raamat on huvitav sellepärast, et autori arvates ei olnud Stalinil selles sõjas saksa küsimus peaprobleemiks, vaid juba Lenini päevil tekkinud probleem, kuidas läbi viia "maailmarevolutsiooni", et kehtima panna sovjeti maailmavalitsemist. Kuna Roosevelt soovis saksa kaubanduse ja tööstuse tugevat piiramist, et sellega tugevat USA-konkurenti kõrvaldada, lootis ta oma sõhi saavutada Saksamaa tükeldamisega viieks või isegi rohkemaks riigiks.

Churchill süüdistas, nagu tema liitlasedki Saksamaad alalise sõjaõhutajana, kus tema arvates peasüüdlaseks oli agressiivne Preisimaa, milline tuli ükskõik millisel kujul likvideerida. Stalini sooviks aga oli teha Venemaast maailma valitseja, likvideerida teised valitsused ja rezhiimid peale kommunistlike.

Nende liitlaste sõjasihtide taustal on arusaadav, miks Stalini ja tema liitlaste vahel algasid 1943 juuni algul tüli, kui Roosevelt teatas, et teise rinde loomine Saksamaa vastu võib toimuda alles kevadel 1944. Stalin oli pettunud ja vihane.

Need arusaamatused ja vaadete lahkuminekud liitlaste sõjasihtides viisid autori arvates Stalini mõttele katsuda sakslastega kokkuleppele jõuda separaatrahu sõlmimiseks. Rootsi ajaleht "Nya Dagligt Allehanda" teatas oma 16. juuni numbris 1943, et saksa ja vene esindajad olevat Stockholmi lähistel kokku saanud rahulepingu tingimuste üle läbirääkimiseks.

Ameeriklaste luure olevat kindlaks teinud, et kohtamiskohaks olnud Saltsjöbaden. Venelaste esindajaks olnud N. Liidu Stockholmi saatkonna ametnik Mihhail Nikitin ja sakslaste volinikuks Berliini välisameti pressiosakonnast Paul Schmidt.

Kuivõrd need teated on õiged, pole teada. Tõsi on aga, et asjasse oli segatud ka dr. Peter Kleist, kes oli Idaministeeriumis ja mitu korda ka Eestit külastanud kui "Ostlandi" poliitilise osakonna juhataja.

Kremli rahutahe olnud tingitud suurtest inim- ja sõjamaterjali kaotustest sõjas. Kleisti seisukoht oli aga, et Stalini sammud rahu suunas olid vaid tingitud tema soovist liitlastele survet avaldada ja et neid sundida rohkem tema soovidele vastu tulema.

Stalini viha liitlaste vastu suurenes veelgi, kui ta teada sai, et neil kavatsus oli Balkani kaudu sakslastele kallale tungida. See plaan oli tõesti olemas ja selle suurimaks kaitsjaks oli Churchill, kes sai aru, et Stalini sooviks oli ühel või teisel viisil Balkani riigid pärast sõda bolheviseerida ja endale allutada.

Ka Jaapan oli huvitatud võimalikult kiirest rahusõlmimisest Saksamaa ja N. Liidu vahel. Tokio kartis, et Saksamaa iga päevaga nõrgeneb ja langeb inglaste ja ameeriklaste ohvriks, mis oli ohtlik Jaapanile tema sõjapoliitikas Aasias. Hitler oli igasuguste kokkulepete vastu N. Liidu ja tema liitlastega ning seepärast nurjusid ka jaapanlaste plaanid.

Teheranis arutati ilma kindla päevakorrata tuleviku plaane Saksamaa kohta, mida Saksamaaga teha pärast võitu tema üle. Vaieldi pikalt ja laialt igasuguste probleemide üle, kuid üksmeelsele otsusele ei jõutud, väljaarvatud Poola laiendamise küsimus Saksamaa arvel. Selle vastu polnud ühelgi osavõtjal midagi ütelda. Stalinil olid juba siis kindlad plaanid, kuidas Poolaga taltada, kuid ta ei lausunud neist sõnagi. Lõppkommunikees öeldi üldsõnaliselt, et "meie maad saavad nii sõjas kui ka temale järgnevas rahus koos töötama." Sellega taheti kõikidele kuuldustele separaatrahust lõpp teha.

Stalin üllatas oma sõjasõpru mitmesuguste "omapäraste ettepanekutega". Ta tegi näiteks ettepaneku, et terve saksa kindralstaap ja juhtiv ohvitserkond, kokku 50 000 meest, maha lastakse, et sellega edaspidi lõpetada sakslaste kallaletunge rahulikule maailmale. Ta pani ette, et kõik sõjaväelised baasid maailmas võtta liitlaste "hoole alla" tulevaste sõdade äraholdmiseks. Ta pidas nähatavasti oma "sõpru" väga naiivseteks või isegi väga rumalateks inimesteks.

Saksamaa ajab muidugi oma ekspansiivset poliitikat nagu alati ja igalpool ja et veidigi vähendada neid pahesid ja vahesust, mida Hitler ja Saksamaa teise maailmasõja ajal rahvaste ellu töi – selleks tuleb tal palju heaks teha – nii rääkis Stalin! Ja seda juttu kuulasid pealt Roosevelt ja Churchill. Inglise peaminister oli võimetu midagi mõistlikku ilma Rooseveldita läbi suruma, milleks tema sõjaline ja majanduslik jõud oli liiga väike ja sõjas palju kannatada saanud.

Raske on otsustada, kummal pool autor ise seisab. Osalt pooldab ta lääneliitlaste, osalt enamlaste sihte ja teguviise. Vähemalt osaliselt ta usub Stalini lubadustesse, mida Kreml välja haudus, et petta sakslasi, liitlasi ja vene rahvast. Kui autor kõneleb sakslaste vihast venelaste vastu pärast sõja lõppu, siis seletab ta seda Goebbelsi propagandaga, sakslaste üleolekutundega slaavlaste vastu ja osalt ka sündmustega pärast puna-armee tulekut.

OSKAR ANGELUS

Vallutaja Nõuk. Liit

NEW YORK (VES) – Ajakiri "U.S. News & World Report" toob 29. märtsi numbris üle kahe lehekülje ulatuva skeem-kaardi N. Vene vallutamiste kohta II maailmasõja ajal ja pärast sõda.

Vastavates seletustes on kohe üleval kolm Balti riiki. Leedu kohta üteldakse, et vallutatud N. Vene poolt 1940 Läti kohta kirjutatakse: muudetud jõu abil nõukogude vabariigiks 1940. Eesti kohta ütedakse: annekteeritud N. Vene poolt 1944.

Euroopas N. Vene sai oma valdusse 191.000 ruutmiili võõrast maa-ala ja Aasias 84.000 ruutmiili. Viimastest N. Vene vallutamistest mainitakse Angoolat Aafrikas.

Rootsi TV ostis Soomest eesti ainega 2 filmi

HELSINGI – Siin kuuldub, et Rootsi TV on ostnud kaks soome televisiooni teise programmi poolt valmistatud eestiainelist filmi esitamiseks sügisel.

Üheks filmiks on "Mu isamaa on minu arm", film mõõdunudsuvisest laulupeost Tallinnas, mis Soomes on saanud arvustuselt nii kiita kui ka laita.

Seda on peetud väga patriootiliseks aga ka kommunistlikuks propagandaks. Paljud soomlased olevat aga filmis leidnud küsimuse: Mis juhtus eesti iseseisvusega.

Filmi esitatakse kuuldavasti ka Norra televisioonis.

Film on dokumentaalne, mis tahtvat anda pildi sellest, millest Hella Vuolijoki ise lauletas:

Oh teie Valgemäe kivid ja kased ja kasteheinad, pidage mind kinni, ärge andke mind ära sinna võõrasse maailma.

Minu juured jäävad sinu põldudesse ja niitudesse, ja kuidas võin ma elada ilma juurteta.

Ja aastaid hiljem:

Jumalaga Valgemägi. Hallidele kividele, tolmusele maanteele istutan ma oma soo, ja ei tule ilalgi tagasi sinna lopsakate kaskede alla, sinu lõhnavatele niitudele.

Kahe lauletuse vahel oli Valgemäe talutütrest saanud Valgemäe vihkaja vasakpoolne.

Kuuldavasti on filmis juttu ka Hella Vuolijoki õdedest Mimist, keda Hella vihkas südamepõhjast, kui ka Salmest, kes oli alguses abielus ühe soome kommunistiga ning hiljem ühe inglise kommunistide juhiga.

Mõlemate filmide rezhissööriks on Lauri Ikonen, kes on oma filmidega võitnud rahvusvahelise kuulsuse ja saanud rahvusvahelisteli filmivõistlustelt mitmeid auhindu.

Ikoneni kuulsamate filmide hulka kuulub film Sibeliuse elust, mis tuleb USA-s esitamisele 11. mail Kennedy Centeris Washingtonis.

Soome rahvakommetele on ta rajanud ühe filmi kupulaskmisest, ühe nuiulauludele jne.

Sibeliuse film võitis Soomes "Jussi" (Oscari) kui 1973/74 toodetud parim dokumentaalfilm.

Ajalehed kommenteerisid vähemuspressi toetust

Invandrarverketi kirjas riigipäeva konstitutsioonikomisjonile avaldatud seisukoht, et kolm pressitoetusele vastavat mitterootsikeelset ajalehte peaksid kuuluma üldise pressitoetuse skeemi alla, kus summad on suuremad kui Invandrarverketil, on põhjustanud mitmeid positiivseid kommentaare.

Göteborgs-Posten peajuhtkirjas 30. märtsil seab pealkirjaks "Sisserändajate ajalehed lämmatatakse " ja tuletab meelde, et riigipäeva konstitutsioonikomisjon alustab nende esildiste käsitlemist, mis on rikliku pressitoetuse küsimuses esitatud. GP märgib:

— Valitsuse eelnõu on mitmes mõttes puudulik. Nii ei ole valitsus arvesse võtnud ei ajakirjade ega õhtulehtede olukorda. Veel hullem ja seda võiks pidada skandaaliks on, et sotsiaal demokraadid — Palme valitsuse kaudu — keelduvad andmast sisserändajate ajalehtedele seda toetust, mida nad vajavad üleelamiseks.

— Sotsiaaldemokraatide jäine hoiak sisserändajate ajalehtede vastu ilmneb selles, et valitsus ei taha anda nendele õigust osa saada üldisest, majanduslikult tugevate ressurssidega pressitoetusest. Finn Sanomat, Eesti Päevaleht j.t. sisserändajate ajalehed suunatakse valitsuse poolt pressitoetust küsima Statens Invandrarverketilt, kel aga on ahastamapanevalt vähe raha selleks otstarbeks.

MIKS EI PARANDATUD

— 186 leheküljelle paksus pressieelnõus käsitletakse sisserändajate pressi mõne võhese reaga. Nendes motiveerib Palme valitsus (s) oma negatiivset hoiakut sellega, et riiklik Pressutredningen on soovitanud korraldada mitterootsikeelsetele ajalehtedele teistel alustel ja kriteeriumitel kui seda on üldine pressitoetus.

— *Nüüd on aga valitsus oma pressieelnõus mitmes punktis parandanud seda, mis on puudu jäänud pressiuu rimuses.* Olnuks eriti kohane kui see toimunuks ka küsimuses kas sisserändajate ajalehed peavad saama pressijaetust või mitte. Palme valitsusel (s) ei ole nimelt totaalseltpoliitilist tuge Pressutredningeni taha pugemisel. Viimane ei olnud nimelt üksmeelne. Folkpartiteti ja moderaatide esindajad tegid reservatsiooni ja järelikult pooldasid üldist pressitoetust sisserändajate ajalehtedele. Nii (fp) kui (m) on esitanud ka vastavad parteiesildised selleks.

— Asja käsitlusel konstitutsioonikomisjonis tahaks loota, et folkpartietil ja moderaatidel õnnestub mõjutada centernit, et see asuks vähemustesõbralikule liinile. Misjärele oleks võimalus hiljem, et kodanlik blokk riigipäeval loosi tõmbamisega saaks läbi suruda sisserändajate ajalehtede positiivse kohtlemise.

GP kahtleb aga, kas centern laseb end mõjustada, kuna (c) ajalehed just sotsiaaldemokraatide abiga kindlustavad iseoma ajalehtedele pressitoetuse ja järelikult peavad viimaste määratud liini pidama:

— On teada vastava esildise kaudu, et mõned centerni esindajad kannavad mõtet, et Invandrarverket võiks maksta välja sisserändajate ajalehtede toetuse — ainult, et asutus selleks saaks rohkem summasid. See (c) — idee ei ole eriti läbi mõeldud, kui meeles pidada, et Invandrarverket alles ise deklareeris, et mitmed nimepidi nimetatud sisserändajate ajalehed peaksid minema üldise pressitoetuse alla. Oleks ka põhimõtteliselt ekslik koormata Invandrarverketit keeruliste ajaleheökonoomia küsimustega. Seda võib kõige paremini korraldada regulaarne ja majanduslikult tugev Presstödsnämnd.

— Sotsiaaldemokraatide hoolimatus sisserändajate ajalehtede vastu on rahutust tekitav. Mitmed sisserändajate ajalehed on majanduslikus kriisiolukorras ja nad peavad seisma jääma kui neile ei võimaldata vajalikku toetust.

GP leiab edasi, et sisserändajatel peab olema valiku vabadus kuivõrra nad tahavad saavutada rootsi kultuuriga identsust või säilitada ka oma kultuuri. GP tuletab meelde, et need ajalehed ilmuvad Rootsis ja pöörduvad Rootsi elanike poole:

KÜLLALT "SINIKOLLANE"

— See peaks olema sinikollane küllalt, *et kvalifitseerida neid nii äärmiselt rootsilisteks pressitoetuseks. Meie peame toetama ja mitte takistama keelelisi vähemusgruppe siin maal. Kui me diskrimineerime sisserändajate ajalehti, diskrimineerime neid endid,* lõpetab GP.

Seda juhtkirja tsiteeris ulatuslikult m.h. Svenska Dagbladet, millise kultuurileheküljel ilmus **Andres Küngi** terav spetsiaalartikel Eesti Päevalehe kohta, kus ta leiab, et selle lehe kohtlemine ametivõimude poolt on "häbiks Rootsi vähemuste poliitikale".

Autor meenutab, et Rootsis on neli ajalehte, mis vähemuskeeles pöörduvad vähemusgruppide poole ja mida saab nimetada päevaüudislekeks: paralleelselt soome ja rootsi keeles ilmub Haaparannenlehti, soomekeelsed Ruotsin Suomalainen, Finn Sanomat ja eestikeelne Eesti Päevaleht, millistest esimene on saanud pressitoetust, viimasele, s.o.

Nii märgib Expressen oma juhtkirjaküljel, et samad pressitoetuse reeglid, mis kehtivad üldiselt, peaks kohaldatama ka Eesti Päevalehe ja Finn Sanomat kohta täpselt nagu soovitab Invandrarverket ja lisab: Seda pidanuks komisjon juba ammu omal käel möistma".

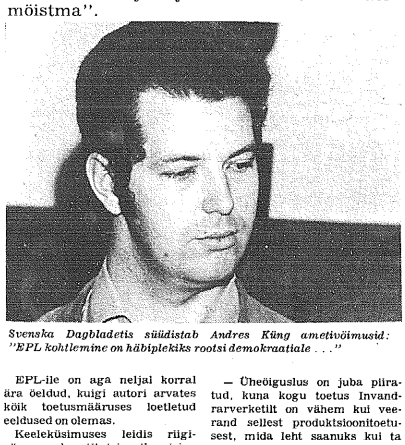

Svenska Dagbladetis süüdistab Andres Küng ametivõimusid: "EPL kohtlemine on häbiplekiks rootsi demokraatiale . . ."

EPL-ile on aga neljal korral ära öeldud, kuigi autori arvates kõik toetusmääruses loetletud eeldused on olemas.

Keelekisimuses leidis riigipäeva konstitutsioonikomisjon mullu, et see ei saa olla takistuseks, samal ajal aga öteldes, et määruse reegleid ei peeta otstarbekohaseiks majanduslikuks toetuseks ajalehtedele, mida annavad välja sisserändajate ja vähemusgrupid. See seisukoht, leiab Küng, ei vasta riigipäeva poolt vastu võetud põhilistele vähemuspoliitika printsiipidele, kus m.h. leitakse, et vähemuskisimusi peaksid käsitlema samad instantsid, kes neid kisimusi normaalselt käsitavad.

Seda tehaksegi mitmetel aladel, kuid millegipärast peab ajalehti käsitlema eraldi. Ja Pressutredning toetub Presstödsnämndile, kui ta asub seisukohale, et üldine pressitoetus" ei ole otstarbekohane sisserändajate ajalehtedele".

STRÄNG MOTIVEERIB

Ja selle lähemalt motiveerimata põhjenduse on omakorda finantsminister võtnud aluseks, et sõnaselgelt eemaldada "ajalehed vöörkeelte" õigusest pressitoetusele rootsi lehtedega ühel alusel. Küng ütleb:

— Sõnade valik valgustab hoiakut: ka sellised nagu mina, kes on sündinud Rootsis, ent tahab lugeda ajalehte mele mitterootsi emakeeles rootsi ajakirjanduse kõrval, jäävad ümselt "vörrasteks" rootsi ühiskonnas.

Küng tuletab meelde rohkeid riigipäevavaidlusi EPL ümber ja asja viimist Invandrarverketi kompetentsi, kel ei ole toetuse jagamiseks mingeid eeskirju ja järelikult peab toimima suvaliselt. Käsutusse antud summad pealegi ei võimalda ligilähedatki toetust rootsi pressitoetusele:

— Diskrimineerimine peab ümselt olema kahekordne: "vöörald" ajalehti tuleb käsitleda eraldi ja nad peavad peale selle saama vähem tahu kui ausad rootsi ajalehed!

Andres Küng ütleb, et näit. Invandrarverketi toetus Eesti Päevalehele vastab umbes töötandja-maksu tõstmisele, mida EPL peab sel aastal maksma:

— Eesti Päevalehte koheldakse ühevõrdsena kui asi puutub kohustustesse rootsi ühiskonna vastu, mitte aga siis kui asi puudutab õigusi.

SÕNADJATEOD

Andres Küng vaatleb lähemalt kuidas riigipäeva põhimõtted vähemuspoliitikas — väliskuvabadus, ühevõrdsus ja koostöö — on rikutud praktilises poliitikas:

— Väliskuvabadus on veel olemas, sest keegi ei ole püüdnud keelata ajalehe väljaandmist või takistada kedagi seda tellimast. Kuna aga praeguses ühiskonnas sõnavabadus üha sagedamini tähendab raha, sunnitakse ajalehte oletatavasti üha rohkem üle minema rootsi keelele, et nagu kaksikkeelne Haaparannenlehti saada pressitoetust ja võimaluse üle elamiseks. See riimib halvasti riigipäeva mulluse lubadusega, et ergutatakse vähemuste kultuurilist aktiivsust nende emakeeles.

— Üheöiguslus on juba piiratud, kuna kogu toetus Invandrarverketilt on vähem kui veerand sellest produktsioonitoetusest, mida leht saanuks kui ta oleks rootsikeelne.

— Kas "vööraste ajalehtede" diskrimineerimine siin maal soodustab koostöö põhimõtet rootsi enamusrahva ja "rahvakeha vööraste" vahel, s.t. sisserändajate ja vähemusgruppidega, paistab mulle eriti kahtlane.

VASTUOLU UNO-KONVENTSIOONIDEGA

Andres Küng leiab, et valitsuse eelnõu on vastuolus 1968-aasta UNO-konventsiooniga rassidiskrimineerimise küsimuses, millele Rootsi on alla kirjutanud ja mis keelab ka keelelise diskrimineerimise. Samuti on eelnõu vastuolus 1966-nda aasta UNO konventsiooniga kodanliku- ja poliitiliste õiguste kohta:

— Rootsi kodanikud võivad UNO rassidiskrimineerimise komisjoni ees esineda kaebusega konventsiooni rikkumise vastu.

Küng lõpetab rõhutamisega, et Eesti Päevalehe kohtlemine on olnud viimastel aastatel häbiplekiks rootsi vähemuste poliitikale. Mis demokraatia see on, kus me elame, kui KFML (r) saab riiklikku toetust ajalehele Proletären, kuna Eesti Päevaleht, Finn Sanomat ja teised seda ei saa, küsib ta, soovitades valimispäeval meeles pidada sotsiaaldemokraatide, centerni ja kommunistide shovinistlikku hoiakut.

Nagu eelnevast selgub, esitasid moderaadid ja folkpartiet riigipäevale parteiesildised valitsuse eelnõu muutmiseks m.h. selles osas, mis puutub päevaüudislike vähemusajalehtede toetamist, leides, et see peaks minema üldise pressitoetuse korras. (EPL/K).

Õpiringide aruanded 20. aprilliks

Õpiringidel, kes taotlevad riiklikku toetust Eesti Komitee kaudu, palutakse õpiringide aruanded esitada Eesti Komiteele hiljemalt 20. aprilliks. Aruanded tulevad saata vastavatel blanketitidel, mida saab koos juhisega Eesti Komiteelt Wallingatan 34, 111 24 Stockholm.

Õpiringide riiklik toetus on suurendatud. Toetust võib saada 39 krooni iga õppetunni eest, kuid ülimalt 75 protsenti õpiringi juhi töötasust ja õppematerjali kulust.

Õpiringi igast koosolekust osavõtjad peab olema vähemalt viis, kaasaarvatud juhataja. Osavõtjate vanus peab olema vähemalt 14 aastat, muusika õpiringis võib olla ka nooremad, kuid mitte ülle poole osavõtjate koguarvust. Õpiringi õppetegevus peab olema vähemalt 20 tundi, jaotatult vähemalt 10-nele õppenädalale. Iga kokkutuleku kohta arvestatakse ülimalt 3 õppetundi. Õppetunni pikkus on 45 minutit. Aruandele tuleb lisada õppekava.

Soodsaid huvireise Ameerika-reisijaile

Täienduseks varemesitatud reisiviimalustele Baltimore'st on suvise hooaja lähenedes esile kerkinud USA suuremate lennuliinide initsiatiivil rida pakkumisi odavahinnalisteks reisideks peaaegu igasse USA osariiki, kui ka naaberriikidesse ja mitmedki neist on kohandatavad reisijatkudeks peale Ülemaailmseid Eesti Päevi.

Eesti firmal New Yorgis — Estotour Associates — on reservatsioone tehtud rea 7—14 päevalisteks gruppireisideks n.n. OTC reiside tingimusil USA Läänerannikule, Havaisse ja Mexicosse ning vahenduse võimalusi üksikreisideks ka mitmele poole mujale.

Kuigi kuulutustes antud hinnad — Los Angeles doll. 259.—, Mexico doll. 306.—, Havaii doll. 359.— tälesti esmaklassilisi majutusetingimusi lubavad, on need siiski ühtlasi n.ö. reklaamhinnad ning nendega söidu kohtade arv piiratud. Sest hotellid loomulikult tahavad ka oma luksustube üürida, ning hinnad nende valikul on mõnekümne dollari võrra kõrgemad.

Kuna on vähe mõtet väheerinevate tingimuste eest tunduvali kõrgemaid hindu maksta, siis tuleb kiiret eelregistreerimist koos väikese käsiralaga — ca doll. 20 isikult äärmiselt tähtsaks pidada. Reisist loobumisel 30 päeva enne algust tavaliselt makstakse tagasi kõik sissemaksud, pääle seda aga teatavate maahaarvamistega, olenevalt reisi komponentidest.

Erinevalt kõigest eelltoodust on pakkumisi ka veel n.n. Harter reisideks, milleks 65 päeva tuleb etteregistreerida, vähemalt doll. 50.— sisse maksta. Nende loobumise tingimused on karmimad ja keerulisemad, hinnad tõega ülisoodsad kuid katavad ainult lennuhinda linnast linna ja tagasi. Estotour'il on esialgu sellistel blokeeritud üks ja nimelt New Yorgist Los Angeles'i ning tõega erakorralise hinnaga doll. 199.— Teisi peaks selguma peatselt. Peale eeltoodu vahendab Estotour ka odavahinnalisi tähtajalisi (7 ja 14 päevalisi) bussi ning raudteesõidu kaarte.

Kõigis eelloodud reisidega seoses olevais küsimusis ning broshüüride saamiseks pöörduda aadressil: Estotour Associates, c/o Valfred Siirak, 430 East 58th Street, New York, N.Y. 10022.

• Spordikroonika

Spordivarustusest

Võidakse kadestada idariikide tippsportiasi, keda valitsus toetab tohutute summadega, laseb neil elada salaprofidena ja rakendab spordi teenistusse kogu kaadri teadlasi, vahel koguni terveid ülikoole laboratooriumidega. Kuid samaaegselt saabub idariikidest lausa hämmastamapanevaid teateid tippsportlaste raskustest varustuse ja treeninguvõimaluste osas.

Äkki torkab pähe järgmine mõte. Kas selleks ongi N. Liidus kõik sportlased alates muidlastest maailmameistriteni välja jagatud paljudesse meistriärkudesse, et teataks kõigile vastavalt nende senistele saavutustele jagada treeningutunde ja anda ligipääsu poodidesse, kus spordivarustust tõesti leidub? Spordireferaatides nimetatakse tihti, mitu normiülletajat oli teatud võistlusel.

Ja need arvud võiksid omakorda olla aluseks sporditarvete toodangule.

Näiteks: kui Vändra saab ühe I-järgu sportlase tennises, siis ilmub kaubahalli letile paar tennisepalli rohkem ja üks ekstra treeningutund varutakse sellele vändralasele Pärnu tenniseväljakul. Kas nõnda? Asjatundjate lugejate arvamised on siinjuures tere tulnud!

Paari-kolme aasta eest, seoses N. Liidu meistrivõistlustega, kurtis sulgpallur Reet Valgma pärast medali kättesaamist, et üheks suuremaks mureks on just pallide hankimine! Muidu peaks Eesti olema eelistatud olukorras, sest sporditarvete tööstusi leidub nii Tallinnas kui ka Tartus. Nii näiteks auhinnati möödunud sügisel Bratislava rahvusvahelisel näitusel "Intersport-75" kuldmedaliga Tallinna "Dünamo" suusad "Estonia-eliit".

Ja Marina Kroshina, vene tennisist, on öelnud, et ta eelistab kõikidele reketitele, ka välismaistele, Tartus valmistatud "Vostokke", mida ta on propageerinud ka USA-s, jättes sinna asjahuvilistele tutvumiseks mitu seda marki reketit.

Hiljuti toimus Tallinnas tennisemaavõistlus Eesti ja Gruusia vahel. Et võistlusi ei teinud kaasa N. Liidu kaks parimat, gruusinlased Metreveli ja Kakulia, võitis Eesti suurelt, 10-1. Seda tulemust aitab ka seletada teine, piinlikum asjaolu. Gruusia pealinnas pole nimelt ainustki normaalmõõtmetega siseväljakut! Loodetakse pehmetele talvedele. . .

Sisehalle pole ka kogu Ungaris mujal kui Budapestis. Ometi lõikas ungari tennis loorberedi 14-voorulisel King's Cupil, võites selle keskpäraste, kuid stabiilsete mängijatega Taroczy, Szöke ja Baranyi. Millega on siin nii efektiivselt asendatud puudused mänguväljakute osas?

Muidu toodab Ungari nii palju spordivarustust, et jätkub ekspordikski, näiteks Soome. Ehkki hinnad on soome kaupadest madalamad, ei lela ungari kaubad täit usaldust, sest soomlased on suured rahvuslased. Sellest räägib juba lööklause turukottidel: "Osta suomalaista, se on kaikki kotiinpäin" ehk vabas tõlkes "osta soome kaupa, see teenib meid endid". Ja soome kaubad teenivad ka rootslasi, siin on nimi Karhu hästi läbi löönud suurfirmade Adidas ja Puma kõrval. Aga ka rootslaste endi Hunt on mõne aastaga saavutanud suurt pooleholdu.

Kas pole muide nii, et tuluusi spordiriideid näeb peamiselt tippsportlaste seljas või siis jälle nendel, kes reklaami mõjul ostavad moeriideid, et kord või paar proovida tervisejooksu, kuni märkavad, et see polegi nii lõbus. Keskpärased sportlased ajavad aga tihti läbi sellega, mis riidekapis muidu asjatult ripuks. Nii ma olen ikka mõtelnud. Niisiis, vanad farmerid ja kulunud tenniseskingad jalga ja metsa jooksma! (EPL/AR)

Miamis, Kalifornias suri 1. veebruaril Jüri Jaaniks, sünd. a. 1897.

Okanaganis Briti Kolumbia provintsis Kanadas suri 24. jaanuaril maamõõtja Albert Tõnsoo, kes kodumaal töötas Viljandis. Kanadas oli ta Alberta provintsivalitsuse teenistuses.

Austraalia peaminister kohtas Balti esindajaid

CANBERRA (MK) — Möödunud neljapäeval peaminister Malcolm Fraser võttis vastu kolme Balti rahva esindajad, kes andsid peaministrile ja tema valitsusele ülle Balti rahvaste tänu Austraalia eelmise valitsuse otsuse tühistamise eest Balti riikide okupatsiooni tunnustamise küsimuses. Balti delegatsioonist võttis Eesti esindajatena osa Austraalia Eesti Seltside Liidu poolt määratud aseesimees Tiiu Kroll Sydneyst ja Austraalia Balti nõukogu liige Maila Talmre Melbourneist.

Tiiu Krollil oli lennujaamas vastas AESL-i esindaja Canberras Ingomar Netliv, kes delegaadi viis Canberra Rex-Hotelli, kus toimus delegatsiooni eelnev nõupidamine.

Parlamendi hoones peaministri tööruumis delegatsioon palus Austraalia valitsust kasutada võimalusi Ühendatud Rahvaste Organisatsioonis ja mujal juhtida maailma rahvaste tähelepanu Balti riikide koloniseerimisele N. Liidu poolt. Siimaspidades, et kolonialism on lõpetatud Aasias ja Aafrikas, siis selle jätkamist N. Liidu poolt Euroopas ei tohiks mitte lasta sündida, rõhutati delegatsiooni poolt.

Vastuvõtul, mis kestis umbes pool tundi, peaminister jälgis hoolega temale esitatud Balti rahvaste seisukohti ning lubas baltlaste vabadusptüüdusi igati aidata, kui selleks sobivad momendid ja olukorrad esile kerkivad.

Eesti Baptisti Koskkoondise

Vaimulik Konverents Eestlastele

Borås, Blåbandi saalis, Stjärnköldsgatan 5 Ülestõusmise pühadel 17. aprillist — 19. aprillini

Pühade laupäeval, 17. apr. kl. 18 tervituskoosolek. Esimesel pühal, 18. apr. kl. 9 varane jumalateenistus "Naised haua juures", kl. 10 jumalateenistus ja Kristuse surma mälestamine, kl. 17 laulu- ja jumalateenistus. Teisel pühal kl. 9 palvetund, kl. 10 jumalateenistus, kl. 12 perekondlik kooviibimine kohvilauas, kl. 14 tegevkoosolek ja lahkumiskoosolek.

Külalisjutustajad. Väliskülalisena laulab Asta Kaups Torontost.

Kõik tere tulemast!

Ülemaailmsetele Eesti Päevadele Baltimores sõitjaile

Suvise hooaja lähenedes on olanud võistlus suurte lennuliinide (IWA, American & United Airlines jt.) vahel, millest tingituna on esile kerkinud rida pakkumisi **odavahinnalisteks** huvireisideks USA-s ja naaberriikidesse. 7-ööpäevaliste kombinatsioonide sarjas — lennureis, esmaklassiline hotell ja teenindus hinnatakse New Yorgist Los Angelesi doll. 259:—, Mexikosse doll. 306:—, Havaisse doll. 359:— jne.

Lähemad üksikasjad tänase lehe artiklis lk. 6

Täiendavaks andmeiks ja eelregistreerimiseks pöörduda aadressil: ESTOTOUR ASSOCIATES, 430 East 58th Street, c/o Valfrid Siirak, New York N.Y. 10022, USA.

†

Vaikselt uinus armas isa, vanaisa, vend ja elukaaslane

Enno Saarniit

Sünd. 19/1 1909 Eestis
Surn. 1/4 1976 Uddevallas

Leinavad

SIRJE perekonnaga
LINDA Eestis
PAULA
LEA perekonnaga
OMAKSED, TUTTAVAD

— — —

Puhka rahus!

— — —

Matusetalitus Bleketi kirikus 14. aprillil.

†

Enno Saarniit

Mälestavad leinas

EVALD HARJULA abik.
JOHANNES KAHJU abik.
LEONID LEPP abik.
JUHAN SIIG abik.
MIHKEL SIIG abik.
EVERT KENAMETS abik.
BERNHARD MANDEL abik.
HARRY LAKS perek.
EMIL LAAGEN perek.
JOHAN TAMM perek.
OLGA MEER
ARVID LAAGEN
ALEKSANDER VOOG
ALEKSANDER JALAKAS
MILLI ja ERIK KARLSSON

†

Alice Salep

Sünd. 8/8 1918 Tallinn
Surn. 4/4 1976 Malmö

Mälestavad vaikses leinas

OREST ANNUS perekonnaga
ARNOLD EHA perekonnaga
JOHANNES KARU perekonnaga
ILMAR KUULME perekonnaga
EDUARD LAANEMETS perekonnaga
ÜLO MARAN perekonnaga
KALJULA REMMAL perekonnaga
RUDOLF VAU perekonnaga
VALMAR ERIK abikaasaga
RUDOLF POMMER abikaasaga
ENN MÄGI

†

Pika ja raske haiguse järele suikus vaikselt igavesele unele minu abikaasa, meie kallis ema ja vanaema, õde ja ristiema

Helene Taaler

Sünd. 21/8 1908 Kolgas
Surn. 5/4 1976 Degerforsis

Mälestavad sügavas leinas

ARTUR
POEG ENDEL
TÜTAR LINDA perek.
TÜTAR ELLEN abik.
POEG RUDOLF perek.
ÕDE MARJETTE ja RISTIPOEG ARTUR abik. Eestis

Puhka Sa Issanda rahus vöörama mullas!
Elad meil edasi mälestuste kullas.

• Leinateated

West Reading'is Pennsylvania osariigis USA-s suri 9. märtsil Maali Rossmann, sünd. 28. augustil 1901 Vändras.

Lüübekis Saksamaal suri 7. märtsil Alide Rosalie Starast, sünd. 26. augustil 1883.

St. Paulis Minnesota osariigis suri 13. märtsil Anna Laiuste, sünd. 7. veebruaril 1914.

†

Igavikku lahkunud armast venda, onu ja vanaonu

Heino Lagus't

mälestavad kurbuses

ALIDE
LIIDI abikaasaga
JOHAN
JAKOB perekonnaga
IRJA perekonnaga

†

Armast onu ja mehevenda

Heino Lagus't

leinavad kurbuses

MARI-MAI perekonnaga
RIINA perekonnaga
MARGIT

†

Meie hulgast lahkus

Heino Lagus

Mälestab kurbuses

EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING STOCKHOLMIS

†

Armast sõpra

Cand. jur.

Otto Tief'i

mälestavad sügavas kurbuses

JÜRI ADILA
ARVO END
TOIVO ENNOK
KRISTJAN JOOST
ALFRED KALMET
LEO KARUPÄÄ
VAMBOLA KLAUREN
ARTUR KULGMA
MARTIN KÖSTNER
KARL MÖLDER
EDUARD PAJUSTE
MIHKEL TRUUSÕÕT
JAKOB VELITAR
ERNST VILVAL

†

Hääd ja ustavat sõpra

Roman Tammik'ut

mälestab

LUDVIG JÕE abikaasaga

EPL. . .

Alg. lk. 1

seda samal ajal kui ülesannet, mis on väärt isiklikke ohvreid. Ühele ajalehele, millisel on raskusi majanduse kokkuviimiseks, võib tekkida kiusatus maksta madalamaid palku kui vastava kutseala kollektiivlepingu määrab.

Vähemalt ühel juhul on üks sisserändajate ajaleht Rootsis leidnud, et tal ei ole võimalusi maksta lepingukohaseid palku ja on keeldunud sõlmimast kollektiivlepingut. Ainult toetus üldisest pressitoetusest saaks luua eeldusi sellise lepingu sõlmimiseks.

Kui pressitoetust ei anta ja kui ajaleht pöördub Invandrarverketi poole toetusesildisega, siis satub asutus lahendamatusse dilemmasse. Kas peab asutus andma toetust ettevõtlele, kes keeldub oma töötajate kohta alla kirjutamast lepingut? Või peab asutus keelduma toetusest ja sellega vastu riigivõimu ja enda põhimõtteid kaasa aidata, et see sisserändajate ajaleht pannakse seisma?

Just käesoleval aastal, kui sisserändajad lima rootsi kodakondusesse esimest korda saavad osa võtta omavalitsusvalimistest, on ajalehed nende keeles eriti väärtuslikud. Seepärast oleks pakiline, et riigivõim seda markeeriks selleks kvalifitseeritud ajalehtede võtmisega korralisse pressitoetusse. Järg teisal.

— — —

KZ. . .

Alg. lk. 1

keskvangla, miiline moodustab suure kompleksi, kus peahoone on kolmekorruseline.

Keskvanglat laiendati juurdeehitusega aastal 1972 ja mahutab nüüd 5000 vangi.

Kompleksi juurde kuulub viiekorruseline vanglahaigla, mis allub okupatsiooni siseministeeriumi töölaagrite osakonnale.

— — —

Teater. . .

Alg. lk. 1

"Juubel" ja "Neli paari".

Stuudioteater mahutab ainult 140 pealtvaatajat — sellest oligi tingitud vajadus kolmeks etenduseks, mis vastas Stockholmi normaalsele teatripublikule ja olid järelikult läbi müüdud.

— Arvo Mägil on terav eluvaatleja silm ja raudsepalikult tabav ütlemisvilis, konstateerib Eduard Reining oma arvustuses autori kohta, kes oma teises näidendis "Neli paari" kirjeldab pisut pikantse alatooniga värskelt abiellunud paaride pulmareisile asumist aastatel 1880, 1915, 1935 ja 1980 heatahtliku, muigava irooniaga.

Kallist meest ja isa

Julius Järvi't

mälestavad kurbuses tema esimesel surma aastapäeval, 21. aprillil

OLGA
ILMAR
ALEKSANDER
AGNES

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

A.C. Andersson

Begravnings- och Eldbegängelsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göteborg
Põlki vastu NK P-maja

Tel. 031/11 53 06 — 11 90 46
Kortier 23 41 52 — 18 69 41

Eriala: Eestikombelised matusetalitused

Doktriin. . .

Alg. lk. 1

stus on raskel muljet avaldanud ka Ida-Euroopa maades, eriti aga Jugoslaavias, Rumeenias ja Tshehhoslovakkias, kus püütakse võimalikult vabaneda N. Vene mõju alt.

Republikanide partei keskkomitee etniliste gruppide nõukogu esimeheks on Esindajatekoja liige Edward Derwinski ja eksekutiivdirektoriks kolonel Julian Niemczyk. Nende poolt on etniliste gruppide kongress Philadelphiasse kokku kutsutud 20—23 maiks.

Kuna novembrikuus on üldvalimised ja etniliste ameerikiaste hääli vajavad hädasti republikanist presidendikandidaat ja Kongressi ning teistesse valitavatesse ametitesse kandideerijad republikanid, tunnevad Derwinski ja Niemczyk õigustatult muret: mida peavad nad seletama etnilistele ameerikiastele Philadelphia kongressil?

Väliminister Henry Kissinger ise kinnitas juba Kongressi komitee ees seletusi andes, et Sonnenfeldti "doktriin" ei ole USA valitsuse poliitika. Paljastuse mõju pehmendamiseks andis välisminister mõista, et Evans ja Novak "ei ole Sonnenfeldti dokumendi sisu õigesti edasi andnud."

Välisministeeriumis esitati pressikonverentsil ministeeriumi esindajale Funsethile otsene küsimus: kas ajakirjanikud on Sonnenfeldti seletused õieti edasi andnud? — Vastus ministeeriumi esindajalt oli põiklev.

Ja ajakirjanike ettepanekule, et antagu neile välja Sonnenfeldti doktriini sisaldav dokument, oli vastus: see dokument on salajane! Mingisugust informatsiooni ei saanud ajakirjanikud ja Helmut Sonnenfeldti isiklikult assistendilt Maxine Martinilt.

Kuna ameerika ajakirjandus ei ole rahuldatud välisminister Kissingeri seletustest ja käimasoleval eelvalimiste valimisvõitlusel on juba hakatud Sonnenfeldti "doktriini" ära kasutama president Fordi kui tagasivalimiseks esineva kandidaadi vastu, valitseb üldine arusaam, et olukorda võib selgitada ainult president Fordi enda ametlik seletus. Esmajoones on presidendi enda seisukohast huvitatud Ida- ja Kesk-Euroopa päritoluga etnilised grupid. Ameerika ungarlaste keskorganisatsioon taotleb presidendilt ka Helmut Sonnenfeldti kõrvaldamist välisministeeriumist.

Vt. tänast juhtkirja.

KIRIKUKKE teated

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis 11/4 kl. 14 kirikukontsert, solist Valdek Jürisoo instrumentaalansambliga, orelil Peterson, teadustaja Epp Lohk, palvus õp. Raidur. 15/4 kl. 17.30 Oberammergau kannatusmängud Eesti Majas, Aarne Viisimaa. S. Reede jumalat. 16/4 kl. 14 Jakobis, kog. koor Raidi juhat, armulaud, laululehed. Ülest. pühade peajumalat. 18/4 kl. 14 Jakobis, kog. õp., orelil Kiisk, laulur.

ALINGSÅS: Linnakirikus 17/4 kl. 15 S. Reede jumalat., õp. Takkel, orelil Strömberg, armulaud, laululehed.

BORÅS: Carolis jumalat. 11/4 kl. 15, praost Töldsepp, õp. Kodres, armulaud, laululehed.

ESKILSTUNA: Forsis jumalat. S. Reedel 16/4 kl. 14, õp. Lindström, solist Jaan Ader, orelil Helmnets, surnute mälestamine, laululehed.

GÖTEBORG: Kristiines jumalat. S. Reedel 16/4 kl. 14, õp. Takkel, orelil Strömberg, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: S:t Paulis jumalat. S. Reedel 16/4 kl. 15.45, õp. Wilund, orelil Gustafsson, armulaud, laululehed.

HALMSTAD: Olaus Petris jumalat. 24/4 kl. 14, õp. Vaga, orelil Ström, armulaud, laululehed.

HELSINGBORG: Maria kirikus jumalat. 16/4 kl. 15, õp. Laantee, orelil Eha Põhl, solistid Helle Gering ja Helle Peebo, armulaud, laululehed.

JÖNKÖPING: Kristiines jumalat. 11/4 kl. 15, õp. Laantee, orelil Randes, laululehed. Kohvilauas kog. majas vestleb Agr. lic. Mari Pääsuke teemal "Meie toit, muld ja vesi", mida illustreerivad diapositiivid.

KOPENHAAGEN: Tauseni kirikus jumalat. 15/4 kl. 15, õp. Laante, orelil Eha Põhl, armulaud, laululehed.

KUMLA: Kirikus I pühal 18/4 kl. 16 liturgiline jumalat, õp. Ködar, laululehed.

LANDSKRONA: Johanneses jumalat. 17/4 kl. 17, õp. Laantee, orelil Eha Põhl, armulaud, laululehed.

LUND: Kloostri kirikus jumalat. 16/4 kl. 19, õp. Laantee, orelil Eha Põhl, armulaud, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 16/4 kl. 12.30, õp. Laantee, orelil Eha Põhl, laululehed.

NORRKÖPING: Matteuses S. Reede jumalat. 16/4 kl. 13. õp. Ködar, orelil Piirimets, kog. segakoor Ärо juhat., armulaud, laululehed.

UPPSALA: Mikaelis S. Reede jumalat. 16/4 kl. 16, õp. Vaga, orelil Maripuu, armulaud, laululehed.

ÖREBRO: S:t Nikolais I püha jumalat. 18/4 kl. 14, õp. Ködar, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 10/4 kl. 18 õhtuteen., pajuokste õnnist. 11/4 kl. 11 Palmip. püha liturgia ja kog. täisk. koosolek. 15/4 kl. 18 kannatusevang. 16/4 kl. 14 Kristuse matmiseteen. 17/4 kl. 10 Suure Laupäeva liturgia, kl. 22 Kristuse ülestõusmise püha teenistus. 18/4 kl. 11 Kristuse ülestõusmise püha liturgia. Teenib preester Suursõõt.

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodokskirik. Palmipuude püha liturgia 11/4 kl. 11, praost Raag.

SOOME ORTODOKSKIRIK

STOCKHOLM: Ülestõusmiseöö jumalat. Eesti ortod. kogudusega 17/4 kl. 22 Jakobi kabelis, ülempr. Juhkam, preester Suursõõt, ooperilaulja Wallén. Ülest. pühal 18/4 kl. 11 samas liturgia, eestisoome koorid.

NORRKÖPING: Palmipuudep. liturgia ja pajuurbade pühits. eesti ja soome keels S:t Olai kabelis, Trozellgatan 16, ülempr. Juhkam, ooperilaulja Wallén.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brå vallag. 11, 10/4 kl. 14 pensionäride koosviibimine, lauluettekandeid, värvusfilm, kohvilaud. 11/4 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat., Allan laur, koor ja kvartett. S. Reede jumalat. 16/4 kl. 11, H. Laur. Kristuse surma mälest. Ülest.-pühade konverents: Jumalat. 17/4 kl. 18, I. pühal 18/4 kl. 10 palve, kl. 11 jumalat. II. pühal 19/4 kl. 10 palve, kl. 11 ja 15 jumalat. Mitmed külalised ja kohalikud kõnelejad, ühiskoor, Lauri kvartett, ühistoitlustamine.

STOCKHOLM: Eesti Maja, Walling. 34, I. pühal 18/4 kl. 18 vaimulik laulu- ja muusikahõtu "pühade lauludega". Ühiskoor, Lauri kvartett.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 (T-Odenplan) palmip.- pühal kl. 14 laulujumalat., Asta Kaups Torontost kannatusaja lauludega, klaveril Hilma Nerep-Mossin. Vaim, Loogna. S. Reedel 16/4 kl. 14 jumalat. ja Issanda surma mälest., Loogna jt.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyrkog. 8 B jumalat. 11/4 kl. 11, Verendel, ödede duett.

BORÅS: Bapt. Keskkoondise vaimulik konverents Blåbandi saalis, Stjärnsköldsg. 5, Asta Kaups Torontost ja külalisjutt.

ESKILTUNA: KFUM, Kriebsensg. 13 vaimulik õhtu 11/4 kl. 16, värvusfilm, Lauri kvartett.

GÖTEBORG: Blågatan 7 öde Olga Väli juures koosolek 10/4 kl. 15. Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 11/4 kl. 11, Kubja. S. Reede jumalat. 16/4 kl. 11, Asta Kaups Torontost.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 10/4 kog. tund 11/4 kl. 15 jutus, soolo-, duett- ja kooriloule, Verendel. S. Reedel kl. 15 jutus, Kristuse surma mälest. Laulu- ja muusikalisi ettekandeid, Milder. I. pühal kl. 15 Heli jt. Lauluettekandeid.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 jumalat. 11/4 kl. 11, kohal. vennad. Pühli- ja palvet. 10/4 kl. 15 ja 14/4 kl. 13.

HELSINGBORG: Korskyrkan, Trädgårdsg. 19 jumalat. 11/4 kl. 14, Aarand Roos.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 10/4 kl. 16, Asta Kaups Torontost, vennad Stockholmist. 11/4 kl. 13 kohal. vennad.

Soovitame pühadeks

kohupiima, hapukoort, eesti kilu, silmu, sprotte, halvaad, saunasuitsu sinki, eesti sinepit, kraakovski vorsti, soome vorste j. m.

Garanteerime värske kauba!

R. RAAG

Hötorgshallen, tel. 20 56 98

TIDIGARE TIPS

Sista inlämningsdag för påsktipset

ONSDAG 14 APRIL

(Tisdag 13 april hos ombud som i vanliga fall har onsdagsinlämning)

AB TIPSTJÄNST

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Piilupart Kalle

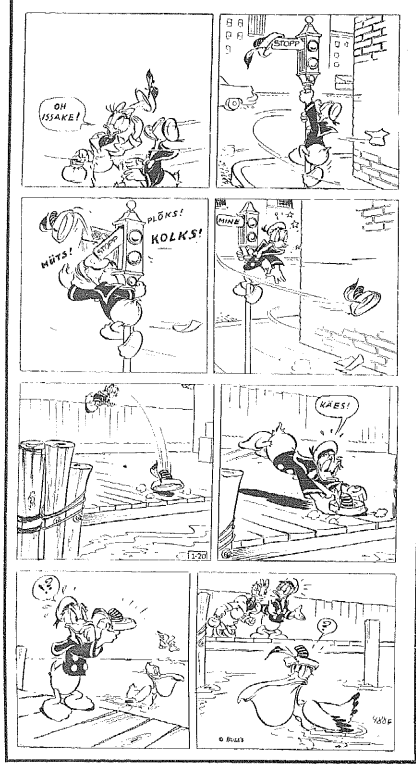

Fantoom

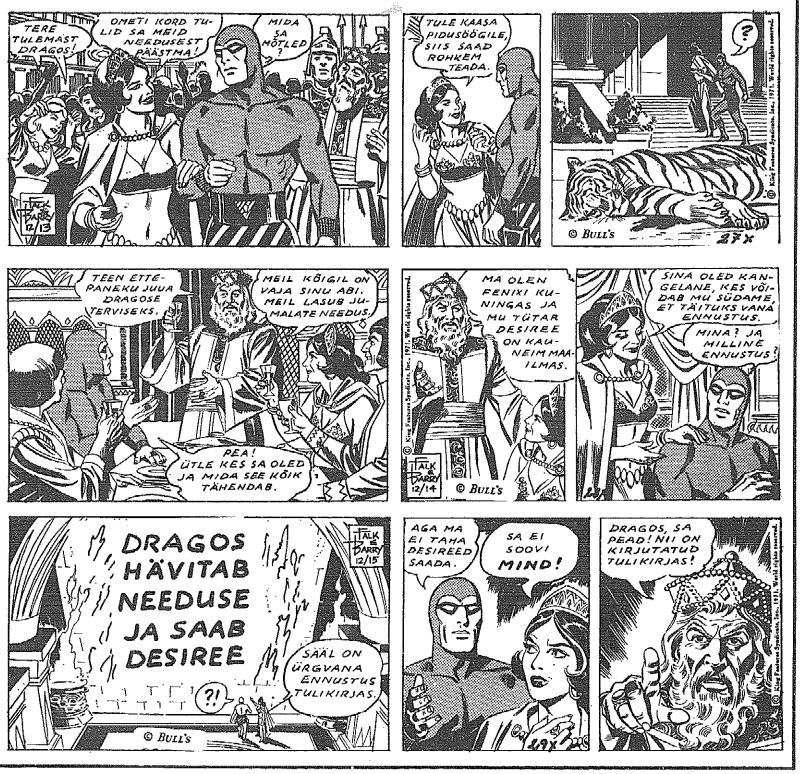

Televisiooniprogramm

TV Lördag

LÖRDAG 10 APRIL

TELEVISION 1

9.00 Por favor 3.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
9.30 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.
10.00 Elämän tehtävänä harmonikka. Dragspel som livsuppgift. Textat. Från gårdsmusikant till virtuos — en berättelse om Lauri "Lasse" Pihlajamaa från Jämijärvi.
10.20—11.00 Sidottu suu puhuu. Sluten mun talar. Textat. Dikter skrivna av de svarta i Sydafrika.
17.05 Por favor 3.
17.35 Aktuellt i veckan. Textat.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Helgmalsbön. Från S:ta Clara kyrka i Stockholm.
18.10 I vargens spår. Håller vi på att utrota vargen därför att vi inte förstår den? Gamla fördomar om att den anfaller människor hålls vid liv.
Sanningen är att i Nordamerika, där den här filmen är inspelad, finns inte en enda notering om att varg anfallit människa.
19.00 Den lilla testern. Serie i sex delar. Del 1. "... och tårar rinner över hästens nos". Manus, docktillverkare och regi: Staffan Westerberg. Medv. Monica Nielsen och Ellika Lindén.
19.30 Galaxer i mina brazer, sa kapten Zoom. Rymdmannen kapten Zoom kommer till jorden för att på sitt eget högst speciella sätt utforska hur jordborna lever och bor. Manus, musik och medv. Anders Linder och Anna Roll.
20.00 Countryrop: Emmylou Harris. Den uppmärksammade amerikanska sångerskan Emmylou Harris på konsertestraden med sina musiker.
20.30 Ishockey-VM i Katowice, Polen. Direktsändning av matchen Sverige—USA. Arne Hegerfors.
I första pausen:
21.05 ca—21.15 Aktuellt.
I andra pausen:
21.50 ca—22.00 Aktuellt, väder.
22.45 ca TV-nytt.
22.50 ca—23.25 Sylvia. Sylvia Vretkammar underhåller med sina gäster: Ulrik, Ulla och Michael Neumann, Toots Thielemans, Ed Thigpen, Mads Vinding, Rune Öfverman samt dansare under Gene Nettles ledning.

TELEVISION 2

16.30 Stjärnora blicka ned. 12. Depression. Repris.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Sesam.
18.09 Lördags — om den energi man kan få ur sol, vind och vatten.
18.30 Vi i 5:an.
19.15 Magiski mellanspel. Illusionisten och trollkonstnären Mark Wilson presenterar trick och trollkonster.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Vi ses igen? Amerikansk TV-långfilm från 1974. En förortshemmafru klarar inte av de rollförpliktelser som samhället tvingar på henne som maka och mor.
Hon beslutar sig för att kasta av sig rollen att lämna sin familj i hopp om att hitta ett meningsfullare liv och skaffa sig större självrespekt.
Regi: Sam O'Steen.
I rollerna: Hope Lange, Earl Holliman, Michael Murphy, Patricia Smith, Mary Murphy.
21.10 Gary Engmans program.
22.00 TV-nytt och väder.
22.05—22.35 Lördagsfarsen: Hem till kåken — engelsk komediserie i fängelsemiljö.

TV Söndag

SÖNDAG 11 APRIL

TELEVISION 1

8.30—9.00 Por favor 3.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.15 Uutisvilkko. Nyhetsveckan.
10.40 Vastavirtaset.
"Motströms" — serie för barn i skoåldern och deras föräldrar om en familjs vardagliga problem. Textat.
11.00—11.15 Päiväkirja kuvina.
En dagbok i bild. Några dagar med Martta Matinlompolo från Fagersta. Textat.
Invandrarredaktionen:
11.45 Nyheter på finska.
12.15 Nyheter på serbo-kroatiska.
12.45 Nyheter på turkiska.
13.15 Nyheter på grekiska.
13.45—14.30 Sverigefrågan. Sverigefrågan. Sverigefrågan är en kunskapslek om Sverige och svenskarna där invandrare tävlar i tremannalag. Invandrare från Göteborg och Malmö möts.
15.00 Fokus. Textat.
15.30 Fler kvinnor i politiken. Om nomineringarna inom Vänsterpartiet Kommunisterna inför valet i höst.
16.00—16.20 Värld utan ljud. Textat. Abraham Honkamaa blev döv vid åtta års ålder. Han berättar om drömmar och förhoppningar i unggomsåren och om sitt liv i dag vid 74 år.
16.45 Arvingarna. Repris.
17.35 Doktor i farten — engelsk komediserie.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Förtrollad vandring. Svensk långfilm från 1954.
Två turnerande teaterskådespelare ger sig ut på luffen sedan deras direktör försvunnit med kassan. De upplever fantastiska saker och träffar fantastiska människor från den förvildade Porslins-Birgitta till den strunttörnarna herrgårdsdottern Louise. Manus: Rune Lindström efter Roland Betschs roman Die Verzauberten. Regi: Arne Mattsson.
I rollerna: Henrik Ulfsax — Folke Sundquist, Johan Kasimir Enqvist — Edvin Adolphson, Porslins-Birgitta — Elsa Prawitz, Fru Hassel — Hjördis Petterson, Lena — Sonja Stjernqvist, Herr Bummel — Nils Hallberg, Den Otroligt Magre — Georg Skarstedt, Louise von Bogenhausen — Elsa Prawitz, Magnus von Bogenhausen — Magnus Kesster, Mannen med lokomotivstyrkan — Erik Hell, Teaterdirektören — John Melin, Cirkusdirektören — John Norman, En kokerska — Julia Caesar.
19.50 Musikanda — kort rapsodi över kanadensiskt musikliv.
20.20 Bensin och bomber. Serie av Gunnar Möllerstedt. Del II. I centrum av krigsmaskinerier. Den svensk-amerikanske affärsmannen Eric Erickson utger sig för att vara nazist och kan genom affärsresor i Tyskland kartlägga viktiga angreppsmål för det allierade bombflyget.
Erickson får dessutom reda på de tyska förberedelserna av nya hemliga vapen. Men hur utnyttjar det allierade bombkommandot spionen Ericksons information?
Nyinspelade dokumentärupptagningar har gjorts med Eric Erickson personligen och dessutom med Albert Speer och Adolf Galland, chef för tyska jaktflyget under andra världskriget.
I rollerna: Tysk affärsman — Per Elam, Eric Erickson — Olof Hudén, SS-man — Tommy Johnson, Heinrich Himmler — Robert Lindblad, Prins Carl Jr — Evert Lindkvist, Tysk kontraagent — Ann Lundgren. Göteborg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—21.45 Söndagskväll med journalisten Kristina Brandänge.

TELEVISION 2

10.00 Privet 1.
10.20 Bitte 2.
10.30—11.00 Förskoleprogram: Om — jag bor i Sri Lanka.
15.00 En trappa upp och en trappa ner. Engelsk långfilm från 1959.
En film om det problematiska i att skaffa ett hembiträde som inte bjuder hem halva amerikanska flottan, inte spränger kassaskåp, inte dricker för mycket och inte förvrider huvudet på alla män ... Regi: Ralph Thomas.
Medv. Michael Craig, Anne Heywood, Mylene Demengeot, James Robertson, Claudia Cardinale.
16.40—17.10 Drottningholms slottsteater. 1965 gjorde filmfotografen Gunnar Fischer denna film om den unika teatern på Drottningholm.
I programmet ingår också scener ur C W Glucks opera "Ifigenia på Aulis" med bl a Elisabeth Söderström, Laila Andersson, Margareta Bergström, Kåge Jehrlander, Rolf Jupither och Eric Sundqvist.
17.25 TV-nytt och väder.
Från Barnredaktionen:
17.30 Du och jag och några till. Programledare: Gunnar Västberg. 5. Danieis pappa.
18.00 Cree-indianerna. I norra Kanada ligger det skogbevuxna James Bay-området, som i över trehundra år varit hemvist för cree-indianerna.
I den här dokumentärfilmen får vi följa cree-indianernas dagliga liv, vars viktigaste ingredienser är jakt och fiske.
18.30 Insändaren. Textat repris.
19.00 På äldre dar. Information och förströelse för vuxet folk. Värd: My Persson. Göteborg.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Fleksnes fatalliteter. Seier'n er vår. Medv. Lena Brogren, Olof Hudden, Ola B Johannesson, Jorunn Kjellsby, Arne Thomas Olsen, Stein Rosenlund, Haakon Svensson, Gerd Wilk, Erik Okszes och Rolv Wesenlund.
20.30— ca 22.45 Ishockey VM: Direktsändning av matchen Tjeckoslovakien—Sverige. Arne Hegerfors.
1:a pausen:
21.05—21.15 ca Sportspegeln.
2:a pausen:
21.50—22.00 ca Sportspegeln, forts.
22.45 ca TV-nytt och väder.
22.50—23.00 ca Innan vardan — Max Andersson, skoldirektör från Motala.

TV Måndag

MÅNDAG 12 APRIL

TELEVISION 1

16.30—17.00 Halvfem: Samhället där vi bor. 4. Vem bestämmer?
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Golden Hill. 7. Nya problem.
18.30 Sveriges magasin.
19.30 Kihlman och Tikkanen — heta namn i Finland. SV. "Skandal" och "förrädare" var uttryck som användes i recensionerna när Henrik Tikkanens bok "Brändövägen 8, Brändö. Tel 33" utkom i höstas. Samtidigt publicerade Christer Kihlman sin "Dyre prins" och kritikerna stormade igen och talade om hatkärlek till borgarklassen.
20.00 "Stadsresan" — pjäs av Sven Delblanc. Detta kunde handla om Hans och Greta som kommer till sagans pepparkakshus, om inte huset bytts ut mot den stora staden. Hans, Greta och liten Karin förflyttas över en natt från en invand lantlig miljö till en opersonlig, hotfull stadsmiljö som tycks sakna nationell identitet, ja rentav behärskas av främmande makter.
I rollerna: Hans Svensson — Berndt Lundquist, Greta Svensson — Margita Ahlin, Karin Svensson — Maria Stenberg, En granne — Axel Düberg, Portier i — Farzad Boumand, Portier och utropare — Helge Skoog, Man i uniform — Jan Nygren, Läkaren — Tomas Bolme, Väningskyparen — Mille Schmidt, Apotekaren — Leif Liljeroth, Receptarie — Lena Gumaelius. Regi: Håkan Ersgård.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—ca 22.50 Mot väggen: Den nya rojalismen. Hur stark är den? Vem tjänar på den? Vart leder den? Dödar den Republiken? Aktuell debatt med många deltagare. Programledare: Siewert Öholm. Umeå.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Mathias och Runda Tanten av Inger och Lasse Sandberg. 1. En rund saga.
17.40—18.00 Stig Claesson "Slas" berättar för barn. Del 1. Ellen och Oskar.
18.50 Bitte 2.
19.00 Privet 1.
19.20 Regionala nyheter.
Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Jude i Sverige. Några judiska röster förmedlade av Hans Hederberg. "Jaså du är jude, ja, vad spelar det för roll?" En av de judar som kom till Sverige i samband med andra världskriget säger att den inställningen blir allt vanligare. Men vad betyder det judiska för judarna själva?
20.35 Menuhin's musikskola. Den kände violinisten Yehudi Menuhin har öppnat en egen skola i England, där han ger råd och undervisning åt musikaliskt begåvade ungdomar.
21.00 Värld utan ljud. Textat. Familjen Sjöberg bor i Piteå. Båda föräldrarna är döva. De har tre barn 14, 11 och 8 år gamla, alla med olika grad av hörselskador.
21.20 Oronfröjd med SR:s Symfoniork., solister och dirigenter från Cirkus i Stockholm. Dansk musik. Två små stycken av Hans Christian Lumbye och Carl Nielsens 4:e symfoni "Det uudslukkelige".
22.20—22.25 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

TISDAG 13 APRIL

TELEVISION 1

16.30—17.00 Halvfem: Domino och hans vänner. Hur ser födelsedagstårtautpåteckenspråkalmanackan: April. Samhället där vi bor. 4. Vem bestämmer. Finsk berättare.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Hejk. Programledare: Bengt Alsterlind. Karlstad.
18.30 Sveriges magasin.
19.30 Med Polstjerna i isbjörnens vatten. Genom iskorridorer i Barents hav går expeditionsfartyget Poistjerna med vetenskapsmän från Norge, Kanada och USA för att undersöka förekomst av isbjörn.
20.00 Dizzy Gillespie. På jazzfestivalen i Montreux förra sommaren samlade Dizzy Gillespie ett antal duktiga musiker omkring sig: vibrafonisten Milt Jackson, tenoristerna Johnny Griffin III och Eddie "Lockjaw" Davies, pianisten Tommy Flanagan, basisten Niels Henning Örsted-Pedersen och trumslagaren Mickey Roker.
20.30 Ishockey-VM: Svojet—Sverige. Arne Hegerfors.
I första pausen:
21.05ca—21.15 Aktuellt,GZ I andra pausen:
21.50 ca—22.00 Aktuellt och väder.
22.45ca—22.50 TV-nytt.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Mathias och Runda Tanten. 2. En triangel-saga.
17.40ca—18.00 Stig Claesson "Slas" berättar för barn. Del 2. Petter och Lisa.
19.20—19.30 Regionala nyheter.
Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Stjärnorna blicka ned. 13. Kamraterna. Våren 1930. Joe Gowlan vill köpa gruvan och familjen Barres' hus och han vill dessutom slå ut David Fenwick i valet ...
I rollerna: Ian Hastings, Malcolm Terris, Michael Johnson, Alun Armstrong, Christian Rodska, Barbara Hickmott, Catherine Terris, Basil Dignam.
20.55 Påsken i TV2. Smakbitar ur helgens program.
21.00 Rakom rubrikerna: — att bli journalist.
I praktiken går det till så här. 240 journalister varje år — så många kommer det ut från våra journalisthögskolor. Om yrkesromantik, om förväntningar och besvikelser, om ett yrkes teori och hårda verklighet. Marianne Söderberg. Malmö.
21.35—22.05 Narrspel i maktens källare. Cabaret Olof Buckard. Akt II. Medv. Estradören själv, Gugge Hedrenius Trio, samt, mer eller mindre motvilligt, våra vanligaste partiledare m fl.

• Huumor

Keegi mees jõuab taeva. Peetrus küsib: "Noh, kulla mees, mis sa oled ka elus teinud. Mispärast sa ütleti ära surid?"

"Ma suudlesin Chicagos ühe gangsteri pruuti."

"Millal see oli?"

"Kaks minutit tagasi."